

REFERENDUM O SAMOODLOČBI V ALŽIRIJI

Prvi dan neodvisne Alžirije

Velika večina volivcev je glasovala že dopoldne – Slavje med alžirskim prebivalstvom – Volitve potekale brez incidentov – Uradni rezultati bodo objavljeni v torek

ALŽIR, 1. julija. — Posebni dopisnik Tanjuga poroča, da je alžirsko ljudstvo danes na svobodnih volitvah, v okviru referendumu o samoodločbi, potrdilo svoje davne težnje po nacionalni neodvisnosti. Alžirci so po sedmih letih in pol osvobodilnega boja z belimi listki pozitivno odgovorili na referendumsko vprašanje o njihovi odločitvi in s tem formalno potrdili izbiro, za katero so prispevali številne žrtve.

Po neuradnih cenitvah je velika večina volivcev glasovala že do 13. ure. Referendum se je začel davi ob osmih, a že zgodaj jutraj so stali pred volišči, zlasti v alžirskih četrtih velikih mest, dolge vrste volivcev.

Ogled razstave v Moskvi

Moskva, 1. julija. (Tanjug). Jugoslovanska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolice si je danes v Moskvi ogledala razstavo dosežkov sovjetskega gospodarstva. Člani delegacije, s katerimi sta bila tudi predsednik Sovjetske zveze Vrhovnega sovjeta ZSSR Spiridonov in jugoslovanski veleposlanik v Moskvi Mijatović, so si v treh urah ogledali nekatera izmed 79 razstavnih paviljonov, postavljenih na površini 211 hektarov. Delegacija je bila zvečer na predstavi leningrajskega baleta, ki gostuje v Moskvi.

Jutri bo jugoslovanska parlamentarna delegacija oškala Vrhovni sovjet ZSSR, kjer se bo razgovarjala s predsednikom domov in člani stalnih komisij Sovjetske zveze in Sovjetske narodnosti.

Alžirska osvobodilna vojska je že danes prišla v glavna mesta, tudi v evropski četrti. Po vseh ulicah glavnega mesta počasi križajo oborožene patrulje in skrbje za red in varnost. Kakor pa poročajo tudi iz drugih alžirskih mest, nikjer ni bilo incidentov. Tudi v evropskih četrtih Alžira so dopoldne stale pred volišči dolge vrste Evropejcev.

»Moramo glasovati,« de skupini novinarjev neki Francoz srednjih let, »ne toliko

ti volišču je velika vojašnica. Alžirci pripovedujejo, da so med »pacifikacijo« pobili tu na tisoče ljudi. Danes je vojašnica zaprta. — Francoski vojski ni več dovoljen izhod v mesto. Alžirci so preplavili svoje mesto. Marsikdo je po tem, ko je opravil svojo volilno dolžnost, odšel skupaj z drugimi v evropske četrti, kamor se večeraj ni smel pogledati. Z vsakega balkona, strehe ali okna je prežala nanje smrt.

vič zaigrali alžirsko nacionalno himno. Kot je rečeno v sporočilu alžirske agencije, je orkestracija za alžirsko himno prispevala skupina jugoslovanskih glasbenikov iz Zagreba.

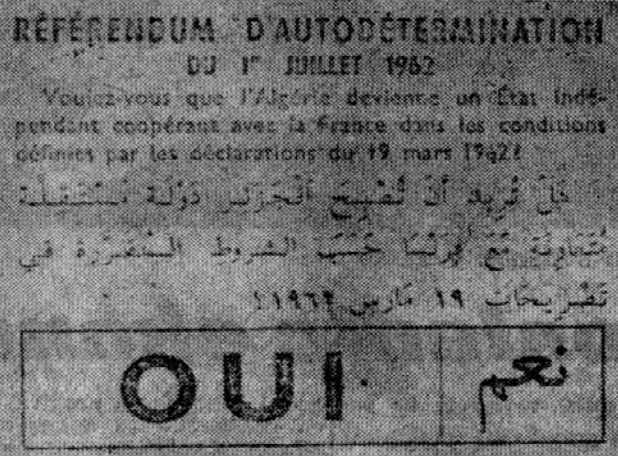
Po cenitvah centralne volilne komisije je do 13. ure glasovalo v Alžiru skoraj 70% volivcev. V Kabli, Oranu, Constantinu, Philippevillu in drugod jih je glasovalo od 40 do 80%, kar je dosti več kot kdaj koli pod francosko upravo.

AFP poroča iz Kaira, da je vlada ZAR sklenila slovesno proslaviti razglasitev alžirske neodvisnosti v vseh mestih Egipta. V torek bodo v vseh mestih ZAR priredili zborovanja in proslave.

Začasna vlada alžirske republike je naslovila na alžirsko vojsko dnevno zapoved, v kateri je med drugim rečeno, da je vlada obsodila zločinski dejavnost treh članov generalštaba in sklenila vzeti čine polkovniku Bumeldu in majorjema Mendžiji ter Slimanu. V dnevi zapovedi ni nič podrobnejšega povedano o delavnosti teh oficirjev. Agencija AFP sklepa, da je generalštab alžirske narodnoosvobodilne vojske razpuščen.

Reuter poroča, da je podpredsednik začasne alžirske vlade Ben Bela objavil v Tripoliju sporočilo, v katerem se je ogradil od sklepa alžirske vlade o razrešitvi treh visokih oficirjev glavnega štaba. Ben Bela je danes odpoval iz Tripolija v Kairo.

Po vesteh AFP je predstavnostvo začasne alžirske vlade v Kairu danes demantiralo vse govorice o nesoglasjih v vrstah alžirske vlade.

REFERENDUM V ALŽIRIJI. Alžirja je na referendumu o samoodločbi glasovala za neodvisnost. Na sliki: listek, s katerim so glasovali »da«.

zaradi sebe, ampak zaradi naših otrok. Njihova prihodnost je v Alžiriji.

Vzdusje je v vsem mestu praznično in zdi se, da so pogledi vseh uprti samo v prihodnost. Le spomeniki in ruševine spominjajo na preteklost. V Bab el Uedu, nekdanji trdnjavi OAS v mestu Alžiru, je volišče v prostori pogrebne družbe, ker so v tej četrti vse šole porušene ali požgane. Naspro-

od kakih 350.000 priseljencev v Alžiru jih je tu ostalo zdaj le nekaj tisoč tisoč. Mnogi se omahujejo, in strahu pred morebitnim maščevanjem, mnogi pa se že aktivno zavzemajo za sodelovanje in novo Alžirijo.

Kakor poroča alžirska časopisna agencija, plasovane povsod poteka v popolnem redu. Uradno so objavili, da bodo nekoč po alžirskem radiu, takoj po končanem glasovanju, pr-

REFERENDUM V ALŽIRIJI. Po sedmih letih krvavih bojov in po več mesecih brutalnega terorizma OAS je Alžirja postala neodvisna država. Na sliki: miting FLN v neki alžirski vasi.

KONGRES LJUDSKIH SIL ZAR KONČAN

Začrtana pot razvoja

Kongres je soglasno sprejel program narodne akcije in zaključno poročilo posebnega odbora stotih članov

KAIRO, 1. julija. (Tanjug). Kongres ljudskih sil ZAR je sinoči zaključil prvi del svojega zasedanja. Soglasno je sprejel program narodne akcije, in sicer v obliki slovesne proklamacije, ki označuje program kot osnovo političnega in družbenega življenja države in kot začrtano pot nadaljnjega revolucionarnega razvoja ZAR.

Hkrati s programom je kongres sprejel kot sestavni del programa tudi zaključno poročilo posebnega odbora sto članov. Poročilo razlaga posamezne postavke programa in posebej formulira določene predlo-

ge za pripravo nove ustave ZAR.

Poročilo zlasti poudarja, da mora ustava ZAR določiti, da je islam uradna državna religija, arabsčina pa uradni jezik države, da je verska zgozja obvezni predmet v vseh šolah ZAR in da je šeriatsko pravo glavna osnova celotne zakonodaje in zakonodajnega dela.

Kakor nadalje poudarja poročilo, mora bodoča ustava ZAR jamčiti delavcem in kmetom polovico mandatov v vseh volilnih organih in narodnih svetih, vtevši parlament.

Važni deli poročila so odstavek, kjer sta razložena pojma »kmet« in »delavec«. Kmet je vsakdo, ki mu je kmetovanje osnovni poklic in vir eksistence, ki stalno prebiva na vasi in ki nima vtevši: člane njegove ožje družine — več od 25 feda-

nov zemlje. Iz vrst kmetov so vnaprej izključeni vsi ljudje, proti katerim so uveljavili zakon o agrarni reformi. Prav tako kmet ne more biti hkrati državni funkcionar.

Delavec pa je vsakdo, ki dobiva v odškodnino za svoje delo določeno plačo od delodajalca in ki hkrati izpolnjuje pogoje za članstvo v organizacijah delavskih sindikatov.

Nova ustava ZAR — je nadalje rečeno v poročilu kongresnega odbora — naj zagotovi vsa jamstva za popolno ohranitev svobode ljudstva, predvsem pa za popolno svobodo mnenj in za svobodo javne in konstruktivne kritike. »Socializem je edina pot, kateri lahko ustvarimo družbo, zasnovano na socialni pravičnosti.«

Ustavitvi socializem v naši državi pomeni izgradnjo arabskega socializma, zasnovan na popolnem spoštovanju religije in religioznih ter duhovnih vrednot kot tudi na popolnem spoštovanju načela kolektivnega dela in osebne svobode.

Sprejeto poročilo, ki je postalo sestavni del programa narodne akcije, vsebuje 10 poglavij. Prvo poglavje je posvečeno pridobitvam revolucije in pomenu programa, osnovnega zakona države, ki je obvezen za vsakega državljan in za vse državne organe.

Drugo poglavje govori o religiji in družbi, tretje pa o metodah in poteh za okrepitev in razvoj demokracije v državi. To poglavje poudarja potrebo po ustanovitvi vrhovnega ustavnega sodišča kot najvišjega poroka za uveljavljanje programa in spoštovanje načel in pravic državljanov.

Četrto načelo je posvečeno načelom »arabskega socializma«, katerega izgradnjo je treba zavaru vati pred ideološkimi odmrki. Peto poglavje govori o poteh gospodarskega razvoja države in nadaljnega razvoja nacionalne industrije in kmetijstva. Šesto in sedme poglavje sta posvečena znanstveni in kulturni revoluciji ter problemom žene, družine in mladine, medtem ko je v osmem poglavju govora o poteh arabske enotnosti. Deveto poglavje pojasnjuje osnove zunanje politike ZAR. Deseto poglavje pa vsebuje slovesno deklaracijo o razglasitvi programa narodne akcije.

Na prihodnji plenarni seji kongresa, napovedani za jutri, se bodo lotili druge poglavne naloge — določili organizacijsko-politična načela nove množične politične organizacije, Arabske socialistične unije. Kakor pričakujejo, bo

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

NEODVISNOST RUANDE IN BURUNDIJA

Novi državi v Afriki

V Kitezi in v Usumburi so večeraj slovesno razglasili neodvisnost republike Ruande in kraljevine Burundija

USUMBURA, 1. julija. V glavnem mestu Ruande, Kitezi in glavnem mestu kraljevine Burundi, Usumburi, so danes razglasili neodvisnost obeh novih afriških držav. Predsednik republike Ruande Gregoire Kayibandi in kralju Burundija Mwami Ntare Rukundo so izročili oblast belgijski visoki komisar polkovnik Hennigiau. Slovesnosti je prisostvoval predstavnik generalnega sekretarja OZN.

Obe državi, Ruanda in Burundi, sta bili 43 let pod kolonialno nadvlado in sta imeli skupno ime Ruanda-Urundi. Generalna skupščina OZN je pred nekaj dnevi na podlagi priporočila skrbnega odbora sklenila, da bodo danes razglasili neodvisnost novih držav. Hkrati je zahtevala od Belgije kot skrbniške države, naj umakne vse vojaške sile iz bivše kolonije najpozneje do 1. avgusta.

Na centralnem stadionu v Kitezi je govoril predsednik Ruande Gregoire Kayibandi, ki je v svojem govoru dejal, da bo Ruanda imela prijateljske stike z vsemi sosednjimi državami, da ne

bo pristopila k nobeni afriški grupaciji držav in bo sodelovala z vsemi neodvisnimi državami. Imela bo prijateljske odnose z Burundijem in bo pristopila k sporazumu o sodelovanju afriških držav, sklenjenemu aprila v Adisu Abebi. Pozval je sprta plemena, naj se poravnajo, kralj Kigeli pa naj se vrne kot navaden državljan v deželo.

Predsednik Ruande je posebej v kratki poslanici ljudstvu pozval danes razjavljane nove neodvisne države, naj bodo pripravljeni na velike napore. »Neodvisnost je samo etapa v našem razvoju. Ruanda želi doseči blaginjo, pot do tega pa je težavna in dolga.«

V Usumburi, glavnem mestu Burundija, je govoril premier Andre Muhirwa, ki je zahteval, naj belgijske čete čimprej zapustijo deželo. Rekel je tudi, da bodo s pomočjo OZN uresničili sodelovanje z Ruando, pozneje pa bi lahko proučili tudi možnost politične enotnosti.

V Usumburi so danes odkrili spomenik neodvisnosti in spomenik ubitemu

premieru Ruangasoru.

Vladi obeh neodvisnih držav sta danes sklenili, da bodo glavne slovesnosti v

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

KONFERENCA O LAOSU V ZENEVI

Težav ni pričakovati

Menijo, da bo konferenca v 10 dneh sprejela deklaracijo o nevtralnosti Laos

ZENEVA, 1. julija. (AFP). V palači OZN se bodo jutri sestali predstavniki 14 držav, ki sodelujejo na konferenci o Laosu, in po petmesečni prekinitvi nadaljevali in verjetno zaključili razpravo o mednarodni deklaraciji, s katero bi razglasili nevtralnost Laos. Prvo sejo bo začel sovjetski predstavnik Puškin, ki skupaj z britanskim delegatom predstavlja konferenco.

Pristojni krogi napovedujejo, da bo trajala konferenca kakih 10 dni. Njena naloga bo, dokončno sestaviti besedilo sporazuma o nevtralnosti Laos.

Na prvem delu konference, ki so jo prekinili 24. januarja lani, so v osnovi dosegli sporazum o deklaraciji, s katero se podpisniki zavezujejo, da bodo priznavali in spoštovali suverenost, neodvisnost in ozemeljske nedeljivosti kraljevine Laos.

Vietnam, Francija, Indija, LR Kitajska, Poljska, Južni Vietnam, Kambodža, Tajland, Britanija, Burma in Sovjetska zveza.

Ker so besedilo deklaracije že redigirali, ni priča-

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

S SINOCNJE, PRVE PRIREDITVE X. LJUBLJANSKEGA FESTIVALA: »Čudoviti mandarin« Bela Bartoka v izvedbi zagrebškega opernega baleta.

ZAČEL SE JE X. LJUBLJANSKI FESTIVAL

Širina programske politike

Značilnost letošnjega ljubljanskega festivala, ki se je začel sinoči, je široko zastavljen program. Poleg baleta so letos na sporedu tudi gledališke uprizoritve ter nastopi domačih in tujih folklornih skupin. Tako je med drugim na sporedu tudi večer madžarske folklorne izvedbi najboljše folklorne ansambla iz Budimpešte. Ob vsem tem pa se priredijo zavedajo, da mora ostati srž ljubljanskega festivala sodoben balet. V Križankah naj pride do izražaja vse, kar v našem baletnem ustvarjanju išče in nakazuje nove poti, kar je samosvoje in zahteva večjo pozornost. Tako postaja ljubljanski festival najpomembnejša baletna prireditel, ki dobiva za balet podobno vlogo kot Sterijino pozorišče za dramsko in Pula za filmsko ustvarjanje. Vsi balet, ki so na letošnjem

festivalu na sporedu, so razen obeh klasičnih del — Romea in Julije in Labodjega jezera — koreografsko in vsebinsko sodobni. Zanimiva novost bo nastop eksperimentalne skupine svobodnega baleta, ki deluje v okviru Zagrebškega pionirskega gledališča, in mladinske baletne skupine Centra za estetsko vzgojo mladine v Ljubljani. Obe skupini bosta sicer nastopili skupaj v večeru sodobne plesne umetnosti, vendar je vsaka zase zaključena celota. Zagrebška skupina teži predvsem za podajanjem modernega glasu, medtem ko skuša ljubljanska preliniti idejo iz ritma pesmi v gibe. Na festivalu bo nastopala izključno s slovenskimi pesmimi in skladbami.

Na festivalu ne bodo nastopile baletne skupine iz Beograda, Novoga Sada, Maribora in Splita. Vzrok je

prepozna izvedba predlagane baletnega programa ali pa zadržanost.

V okviru festivala bo v Ljubljani razen posvetovanja

o problemih jugoslovanskih oper še kongres in ustanovna skupščina Zveze društev baletnih umetnikov Jugoslavije.

● VARŠAVA

Premier Gomulka je v intervjuju za ameriško revijo »Life« pojasnil sv. gledališča o nekaterih mednarodnih problemih. Nastopil je proti atomski diplomaciji in se zavzel za načela koeksistence in za ukrepe, s katerimi bi obnovili zaupanje in odnosih med Vzhodom in Zahodom. Med t. ukrepe je prištel umik zahodnih in sovjetskih oboroženih sil iz obeh Nemčij, prepoved širjenja atomskega orožja in ustanovitev brezatomske cone v Evropi.

● SALZBURG

Tu se je začela mednarodna »konferenca za gospodarsko sodelovanje in partnerstvo«, ki se je udeležilo kakih 100 izvedencev iz 40 držav. Avstrijska zunanji minister dr. Kreisky, ki je hkrati podpredsednik znanstvene fundacije »Theodor Körner«, je po izidu konferenčne, ki v podzračni besedi dejal, da naj konferenca razpravi o sodelovanju in partnerstvu evropskih in severnoameriških držav z državami Azije, Afrike in Latinske Amerike.

● TUNIS

Francoske vojaške oblasti so večeraj izročile Tuniziji južni del velikega pomorskega oporišča v Bizerti. Na krajši slovesnosti so v središču južnega dela oporišča spustili francosko zastavo in razobesili tunizjske. Velika množica je potem pozdravila prihod odreda tunizjske mornarice v oporišče, iz katerega so tedaj odpušle francoske ladje. Po sporazumu so vse francoske vojaške sile zdaj zabrane v severnem delu oporišča.

● LONDON

Večeraj je začel veljati novi britanski zakon, ki omejuje pravico svobodnega dostopa v državo prebivalcem drugih držav, ki so članice Commonwealtha. Novi zakon uklinja pravico teh državljanov, da so s potnim listom lahko prispeli v Britanijo in se lahko kjerkoli zaposlijo, ter jih izenčuje z državljani katere koli druge tujne države. V prihodnje bodo morali dokazati vire dohodkov, zaposlili pa se bodo lahko s posebnim dovoljenjem.

DAN REPUBLIKE V GANI

NALOGE PRED GANSKIM LJUDSTVOM

Predsednik Nkrumah je v veliki m govoru po radiu omenil dosežanje uspehe, ter opozoril na velike naloge

AKRA, 1. julija. Ganska časopisna agencija (GNA) poroča, da so danes v vsej Gani slovesno proslavili drugo obletnico razglasitve republike. Ob začetku slovesnosti je sinoči govoril po radiu predsednik dr. Kwame Nkrumah. Opozoril je na velike naloge, ki čakajo danes gansko ljudstvo.

Predsednik Nkrumah je dejal: »Prepričan sem, da bomo te naloge izpolnili sprito naše enotnosti kot tudi sprito težnji, da ohranimo mir na svetu in ostvarimo doma boljše družbo.«

Glavno mesto Akra je davlada v njem praznično vzdušje. Napisi na številnih transparentih oznanjajo gesla o nagli gospodarski in slovesno okrašeno in uradnji ter o ohranitvi miru na svetu, predvsem pa o podpori osvobodilnim tež-

njam afriških narodov, ki so še odvisni. To so tudi trije glavni elementi sinocnega velikega govora predsednika Nkrumaha.

Nkrumah je poudaril, da je Gana z uspehom začela reševati svoje gospodarske probleme, da pa je vendar treba rešiti še veliko problemov in da nastajajo tudi novi. Opozoril je na nove diskriminatorne tendence blokov na svetu, zlasti Skupnega evropskega trga. »Sprito takšnega položaja je naš

glavni izvozni proizvod, kakao, doživel skoraj pravi polom na svetovnih tržnicah zaradi nasilnega zbijanja cen surovin iz Afrike. Nkrumah je s tem v zvezi pojasnil, kako velikega pomena bo kairska gospodarska konferenca za gospodarstvo Gane, ki teži po razvoju in enakopravnosti v trgovinskih odnosih na svetu.

Na koncu je Nkrumah govoril o zunanji politiki Gane, pri čemer je izrazil trdno odločenost, da nadaljuje politiko nepovezovanja s bloki, politiko zagotovitve miru na svetu ter podpore in pomoči odvisnim afriškim narodom v njihovem boju, da bi dosegli svobodo in nacionalno neodvisnost.

Repatriacija Balub

Iz begunskega taborišča za Balube v bližini Elizabethville, ki je pod zaščito Združenih narodov, so po podatkih te mednarodne organizacije doslej repatriirali že polovico od okrog 50.000 ljudi. Vsi ti ljudje so živeli na površini, ki ni bila večja od enega kvadratnega kilometra. Temu repatriaciji je zelo nagel. Z letali prepelejo dnevno po tisoč Balub, vsake štiri dni pa še po železnici okrog 1500. Pridajo, da bodo do sredine julija lahko izpraznili taborišče. Večino so prepeleli na področja, kjer prebivajo pleme Balub, kajti le 4700 jih je izjavilo, da hočejo ostati v Elizabethville, kjer so bili podvrženi najhujšemu nasilju s strani Combejeve žandarmerije.

OZN in urbanizem

Na sestanku Izvršnega odbora Fonda Združenih narodov za otroke so razpravljali tudi o problemih urbanizma v zvezi s težavami, ki nastajajo zaradi naglega porasta mestnega prebivalstva. Direktorica Urada za socialne zadeve OZN Julia Henderson je izjavila, da število prebivalstva v mestih tako naglo narašča, da pričakujejo, da se bo v obdobju od 1965 do 1975 podvojilo. Zaradi tega so mnogi predlagali mednarodno pomoč in sodelovanje pri reševanju problemov ustreznega gospodarskega razvoja mest, komunalnih služb, administrativne strukture in problemov prilagajanja podeželskega prebivalstva mestnemu življenju.

Žitarice v prehrani ljudi in živine

Po statističnih podatkih Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) je prišlo žitaric v zadnjih šestih letih (od 1955-6 — 1960-1) naraščalo letno za 3,4 odst., odnosno za 13 milijonov ton. Od tega je bilo 9 milijonov ton porabljeno za prehrano živine in je tri za prehrano ljudi. Skupno je pridelavek v teh šestih letih narasel od 373 na 438 milijonov ton. V istem obdobju se je prehrana živine z žitaricami zvišala za 26 odst., ljudi pa za 10 odst. Prehrana živine z žitaricami se je povečala posebno v razviti deželah, tako n. pr. uporabo v ZDA 80 odst. vseh žitaric za prehrano živine, v Zahodni Evropi 52 odst., v Latinski Ameriki 35 odst., v Aziji 14 odst. in v Afriki 6 odst.

Davčne utaje v Grčiji

Od osem milijonov prebivalcev Grčije je samo 286 davčnih obveznikov izpolnilo davčne prijave. Od teh je devet desetih prijavilo, da imajo letno manj kot tri tisoč dolarjev dohodka. Samo 130 ljudi je prijavilo letni dohodek od 30 do 70 tisoč dolarjev in 18 od 70 do 160 tisoč dolarjev letno. Višjega dohodka ni prijavil nihče. Vlada je uvedla strogo preiskavo o davčnih utajah in zagrozila, da bo objavila imena tistih, ki imajo avtomobile, motorne čolne, vito in morju in v hribih in niso prijavili svojih dohodkov.

Finansiranje inštituta za planiranje

Specialni fond OZN je odobril tri milijone dolarjev za financiranje Latinskoameriškega inštituta za gospodarsko in socialno planiranje. Medameriška banka pa je dala za isti namen milijon dolarjev. Inštitut bodo odprli 1. julija v Santiagu. Na inštitut bodo šolali gospodarske strokovnjake iz latinskoameriških držav in proučevali tehniko planiranja. Dotacija Specialnega fonda in Medameriške banke bo pokrila stroške inštituta za prvih pet let obstoja.

Afriški inštitut za gospodarski razvoj

Komite Ekonomске komisije OZN za Afriko je v Dakarju v Senegalu napravil načrte za ustanovitev Afriškega inštituta za gospodarski razvoj in planiranje. Inštitut bo skrbel za usposabljanje strokovnega kadra, hkrati pa bo dajal vladam afriških držav tudi nasvete glede planiranja in izvajanja programov gospodarskega razvoja. Pričakujejo, da bodo inštitut lahko odprli jeseni leta 1968.

Mednarodno sodelovanje pri strokovnem izobraževanju

Na konferenci Mednarodne organizacije dela so sprejeli priporočilo, državam članicam za sodelovanje pri strokovnem izobraževanju. Države naj bi sodelovale v tem, da bi dajale na razpolago učila in možnosti za šolanje izbranim ljudem iz drugih držav, da bi drugim državam posojale strokovnjake, ki naj bi organizirali strokovno usposabljanje ter pomagale deželam, ki se industrializirajo, pri vzpostavljanju lastnega sistema strokovnega šolanja in kvalifikacije delovne sile.

Ekonomska konferenca držav v razvoju - Kairo

...Eno največjih ovir za gospodarsko povezavo in sodelovanje tvori nastanek Skupnega tržišča v Zahodni Evropi, v najnovjšem razdobju pa tudi Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD), ki jo dandanes nekateri pričajo imenovati Atlantska gospodarska skupnost, nato SEV-a, organizacije vzhodnoevropskih držav in tako dalje. Zaradi tega se države, ki so izven teh organizacij, a to so predvsem neangažirane države, v diskriminiranem položaju. V prihodnosti bi se utegnile to stanje še poslabšati, utegnile bi še bolj škodovati gospodarskemu razvoju nerazvitih držav in vseh ostalih tudi. Zaradi tega, pa tudi zaradi mnogih drugih razlogov menim, da je treba gospodarsko sodelovanje med nerazvitimi državami čim bolj razširiti in zajeti vanj vse nevezane države, pa tudi vse druge nerazvite dežele, ki so ga pripravljene sprejeti. Menim, da je treba to storiti ne zato, da bi ustvarili nekakšno novo zaprto tržišče, pač pa zato, da bi prispevali k odpravi razlik in razcepljenosti v svetovnem gospodarstvu ter omogočili vsem deželam udeležiti se gospodarskega sodelovanja...

(Josip Broz Tito na Konferenci nevezanih držav v Beogradu septembra 1961)

Sodelovanje med nerazvitimi

Kairska konferenca bo skušala opredeliti možnosti za uporabo sredstev, ki naj bi državam v razvoju pomagala neutralizirati negativne posledice sedanega stanja v svetovnem gospodarstvu. Šlo bi predlagalo za sugestije, ki naj bi jih sprejela konferenca, omenjajo tudi potrebo po tesnejšem gospodarskem sodelovanju med samimi nerazvitimi državami. To se kajpada ne nanaša na smer, ki bi pripeljala do ustanovitve nekakšnega tretjega gospodarskega bloka, pač pa na to, da bi s političnim in praktičnim, torej gospodarskim uveljavljanjem enotnosti zavirale težnje po cepitvi, ki jih vsiljujejo sedanjí ekonomski bloki.

Vodstva nerazvitih držav so vsako na svojem območju, vendar skoraj soglasno ugotovila, da trgovinska izmenjava, ki poteka neposredno iz nerazvite države v nerazvito, zdaj še daleč ne ustreza potrebam in možnostim. Najpomembnejši razlog za tako stanje je kajpada kolonialna disciplina. Gospodarstva nekdanjih kolonij so bila povezana s skoraj izključno z metropolami. Zato je mreža prometnih zvez, pa tudi bančnih in drugih trgovinskih aparatov, ki povezuje nerazvite dežele med seboj, izredno šibka. Događa se, da Jugoslavija kupuje gansko blago v Londonu, Indija latinskoameriškega v New Yorku in podobno.

Vzemimo na primer konkretni pogled. Ekonomski komisijski OZN za Latinsko Ameriko je v študijah, ki jih je pripravila, ko so bili sproženi prvi načrti za ustanovitev latinskoameriškega skupnega tržišča, ugotovila naslednje. V Zahodni Evropi odpade na notranjo trgovino integriranih dežel približno 50 odstotkov celotne zunanje trgovine. V Latinski Ameriki je znašal ta delež v letih 1934-1938 samo 2 odstotka, do obdobja 1952-1953 pa se je povzpelo na 12 odstotkov. Iz tega je zelo jasno razvidno, da latinskoameriško gospodarstvo ni razvito kot kolikor toliko zaoključeno, dopolnjeno za celota, ampak da izostaja še vedno tvoril samo privesek razvitim industrijskim področjem ZDA in Zahodne Evrope.

Zanimivo je, da obstajajo že skoraj povsod pri nerazvitih državah načrti ali vsaj zametki načrtov o skupnih tržiščih. V Latinski Ameriki je tako tržišče že ustanovljeno. Pri regionalnih gospodarskih komisijah v Afriki in Aziji se zbira opusniki za podobne organizacije na njihovih območjih. Razumljivo je, da se je ta akcija rodila v neposrednem odporu proti učenju zaprtih gospodarskih grupacij v razvitem svetu in da v nasprotju s temi v osnovi ne leži k zapiranju navzven, pač pa k premagovanju mej, ki jih vsiljujejo gospodarski bloki razvitih.

Dejstva

Takoj po drugi svetovni vojni je znašal povprečni letni narodni dohodek na prebivalca ZDA 1000 dolarjev, v nerazvitih deželah Azije, Afrike in Latinske Amerike pa okrog 100 dolarjev. Petnajst let pozneje je znašal povprečni dohodek prebivalca ZDA 2500 dolarjev, povprečni dohodek prebivalca nerazvitih dežel pa komaj 150 dolarjev. Medtem ko je bil povprečni dohodek prebivalca najrazvitejše dežele na svetu neposredno po vojni desetkrat večji od dohodka nerazvitih držav, se je ta razlika zdaj povečala na sedemdesetkrat.

Proizvodnja hrane na prebivalca se je po vojni na vsem svetu povečala za 13 odstotkov. Medtem pa: v Afriki se je zmanjšala za 2 odstotka, v Latinski Ameriki je zrasla komaj za 2 odstotka, v Aziji se je povečala povprečno za 12 odstotkov, v razviti Zahodni Evropi pa za 21 odstotkov.

Nerazvite dežele so takoj po drugi svetovni vojni sodelovale v svetovni trgovinski menjavi z 38 odstotki. Do 1953. leta se je njihov delež zmanjšal na 36 odstotkov, do 1959. leta na 31 odstotkov in do 1961 na 29 odstotkov.

Samo v zadnjem desetletju so cene industrijskega blaga zrasle za 24 odstotkov, medtem ko so cene surovin padle za 5 odstotkov. Z drugimi besedami: nerazvite dežele, ki izvažajo surovine, so ob koncu petdesetih let mogle za enako količino surovin kupiti skoraj za tretjino manj industrijskega blaga kakor deset let prej.

Mednarodna zadolženost nerazvitih držav rapidno narašča. Ob začetku petdesetih let so nerazvite dežele v celoti plačevale tujim investitorjem za profite, obresti in dividende 9,4 odstotka svojega blagovnega izvoza, se je ta delež čez deset let zvišal na 11,8 odstotkov, medtem ko znaša na Srednjem vzhodu 16,8 odstotka in v Latinski Ameriki 14,7 odstotka.

Vsako leto izmenjajo v mednarodni trgovini surovine za približno 50 milijard dolarjev. To je nekako 40 odstotkov vrednosti celotne svetovne trgovine. Pri tem odpade 25 milijard dolarjev oziroma polovica vrednosti svetovne trgovine s surovinami na nerazvite države. To je skoraj 90 odstotkov celotnega izvoza iz nerazvitih azijskih, afriških in latinskoameriških držav. Toda mnogo pomembnejše je, da tvori ta količina približno 20 odstotkov celotnega nacionalnega dohodka teh držav. Če vemo, da akumulacija v teh državah povprečno ne doseže niti 10 odstotkov nacionalnega dohodka, pomeni, da je izvoz surovin vreden relativno dvakrat več kot pa celotne investicije nerazvitih držav. Vemo pa, da so investicije vir gospodarskega in torej tudi družbenega napredka tega velikanskega dela sveta. Zato je svetovna trgovina s surovinami tako zelo pomembna za gospodarstvo teh držav.

Za današnjo mednarodno trgovino s surovinami je značilnih več negativnih pojavov, ki bistveno prizadevajo nerazvite države. Vrednost uvoza surovin iz nerazvitih držav znaša skupaj 2 do 3 odstotke narodnega dohodka industrijsko razvitih držav. Toda relativni pomen tega eksporta je za narodni dohodek nerazvitih držav še desetkrat večji. Zato so nerazvite države tako zmanjšane zaradi nečesa, kar je morda za razvite države dokaj nepomemben problem. Razvojne težnje tega problema dajejo več kot dovolj podlage za zaskrbljenost.

1. — Izvoz surovin iz nerazvitih držav precej zaostaja za splošnim svetovnim gospodarskim napredkom. Razvoj tehnike, kemije in agrobiologije, njenega obsega. Mnogo resnejša in škodljivejša je težnja glede cen. Ekonomski teoriji trdi, da mora povečano povpraševanje po nekem blagu najprej podražiti ceno in šele nato povečati tudi proizvodni obseg. Manjše povpraševanje mora nasprotno najprej zmanjšati obseg prodaje in šele nato znižati ceno. Toda za izvoz surovin iz nerazvitih držav ta načela klasične politične ekonomije ne veljajo. Manjše povpraševanje je zmanjšalo ceno kot pa volumen prodaje. Od vrhunca »korejske konjunkturalne leta 1951 pa do konca lanskega leta so se surovine pocenile za eno tretjino, čeprav se je obseg prodaje celo povečal. Višina subvencij oziroma carinskih zaščit, ki jih dajejo proizvajalci surovin v industrijskih državah, dejansko kaže razloček med »realno ceno«, ki jo dobi proizvajalec v industrijski državi, in »izkoriščenjsko ceno« proizvajalca v nerazviti državi. Razloček med obema cenama znaša 10 do 30 odstotkov. Tako izgube zdaj nerazvite države samo z nepravilnimi cenami vsaj polovico svoje dejanske akumulacije. Zato se tudi za polovico pocenijo surovine, ki bi se, če bi za svoje proizvode prejemale njihovo dejansko vrednost.

2. — Za bistvo dolgoročnega razvoja trgovine s surovinami iz nerazvitih držav ni značilna le relativna stagnacija njenega obsega. Mnogo resnejša in škodljivejša je težnja glede cen. Ekonomski teoriji trdi, da mora povečano povpraševanje po nekem blagu najprej podražiti ceno in šele nato povečati tudi proizvodni obseg. Manjše povpraševanje mora nasprotno najprej zmanjšati obseg prodaje in šele nato znižati ceno. Toda za izvoz surovin iz nerazvitih držav ta načela klasične politične ekonomije ne veljajo. Manjše povpraševanje je zmanjšalo ceno kot pa volumen prodaje. Od vrhunca »korejske konjunkturalne leta 1951 pa do konca lanskega leta so se surovine pocenile za eno tretjino, čeprav se je obseg prodaje celo povečal. Višina subvencij oziroma carinskih zaščit, ki jih dajejo proizvajalci surovin v industrijskih državah, dejansko kaže razloček med »realno ceno«, ki jo dobi proizvajalec v industrijski državi, in »izkoriščenjsko ceno« proizvajalca v nerazviti državi. Razloček med obema cenama znaša 10 do 30 odstotkov. Tako izgube zdaj nerazvite države samo z nepravilnimi cenami vsaj polovico svoje dejanske akumulacije. Zato se tudi za polovico pocenijo surovine, ki bi se, če bi za svoje proizvode prejemale njihovo dejansko vrednost.

Mimo tega je, potreba po tesnejši medsebojni povezavi pri nerazvitih toliko bolj pečeča, ker nudijo njihova tržišča dobrodošel prostor za plama industrijskega blaga, ki ga začenjajo izdelovati mlade industrije nerazvitih. Znano je, da se te države zaradi upada pri povpraševanju po surovinah v visoko razvitih državah morajo preusmeriti na industrijske proizvode in industrijski eksport, hkrati pa je jasno, da izdelki mladih industrij niso s cenami in to s kvaliteto ne morejo takoj konkurirati blagu iz vplivnih industrij razvitega »severa«. To se pravi, da se z okrepitev medsebojne trgovine ustvarja nujno potrebna vzajemna komplementarnost, ki odpira možnosti za hitrejši industrijski napredek.

Industrijsko trditve s podatki. Celotni izvoz nerazvitih držav v druge nerazvite je veljal v letu 1959 7,22 milijard dolarjev. To predstavlja skoraj 25 odstotkov vsega izvoza nerazvitih držav. Toda pri izvozu nerazvitih držav v razvite tvori industrijsko blago samo 10 odstotkov, medtem ko tvori v njihovem medsebojnem eksportu več kakor 20 odstotkov.

Surovinški izvoz pri tem ne more upati na kakšno posebno rožnate perspektive. Nerazvite države vajo skoraj vse v vročih geografskih pasovih. Njihove surovinske baze so si precej podobne. Zato je treba pričakovati, da bo prišlo do hitrejšega razvoja medsebojne trgovine postopoma, tako kakor bo ustrezalo industrijskemu razvoju njihovih gospodarstev.

Položaj se je v zadnjem času spremenil v toliko, da si se vrsta držav, zlasti tistih, ki so v Veliki Britaniji na čelu tvorile Evropsko cono svobodne trgovine (EFTA), prizadeva, da bi se vključile v EGS. Razumljivo je, da te težnje niso čustvenega ali čisto političnega značaja, pač pa da gre predvsem za posledice ostrega spopada na tržiščih, kjer velja pravica močnejšega. Da bi osvetlili posledice takega razvoja za gospodarsko in družbeno življenje v »vrednih« državah, se moramo vrniti nekoliko v preteklost. Od prvega desetletja letošnjega stoletja, ko je bilo pod kolonialno oblastjo približno 60 odstotkov

Kairska ekonomska konferenca držav v razvoju bo posvetila enega glavnih delov svojih prizadevanj vprašanju v zvezi z zaprtimi gospodarskimi bloki. V zadnjih tednih se je izredno razveljavila razprava o razširitvi Evropske gospodarske skupnosti (EGS — uradni naziv za zahodnoevropski skupni trg »sestoričice«, ki jo tvorijo Francija, Zahodna Nemčija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg in Italija. Na Vzhodu obstaja ekonomska grupacija SEV (Svet Ekonomičeskoj Vzamopomošči — Svet za vzajemno ekonomsko pomoč), katere najvišja partijska in državna vodstva so pred dnevi sklenila, da je treba poglobiti medsebojno delitev dela in plansko koordinacijo. Med tema dvema skupinama obstajajo kajpada pomembne razlike, ki izvirajo iz različnih družbenih struktur njihovih članic. Vendar pa to ne zmanjšuje teže dejstva, da že sam obstoj gospodarskih blokov, ki jih tvorijo razvite industrijske države, neposredno škoduje razvoju dežel, ki so izven njih — posebno še zato, ker so le-te povečini nerazvite.

Položaj se je v zadnjem času spremenil v toliko, da si se vrsta držav, zlasti tistih, ki so v Veliki Britaniji na čelu tvorile Evropsko cono svobodne trgovine (EFTA), prizadeva, da bi se vključile v EGS. Razumljivo je, da te težnje niso čustvenega ali čisto političnega značaja, pač pa da gre predvsem za posledice ostrega spopada na tržiščih, kjer velja pravica močnejšega. Da bi osvetlili posledice takega razvoja za gospodarsko in družbeno življenje v »vrednih« državah, se moramo vrniti nekoliko v preteklost. Od prvega desetletja letošnjega stoletja, ko je bilo pod kolonialno oblastjo približno 60 odstotkov

skupne svetovne površine in 35 odstotkov prebivalstva, je prvi delež do današnjih dni padel pod 10 odstotkov, drugi pa pod 3 odstotke. Toda posledice izkoriščevalskega kolonialnega gospodarstva (ki je v kolonijah razvijalo pretežno ne le proizvodno kmetijsko blago in surovini) so se v sedaj osvobodjenih deželah strnile v kompleks, ki ga označujemo z izrazom »nerazvitost«. Njegov najbolj okvirni izraz se glasi približno takole: V nerazvitih državah živi danes več kot 70 odstotkov svetovnega prebivalstva, razpolaga pa samo s 15 odstotki svetovne proizvodnje (Razvite države proizvedejo 50 odstotkov, proizvodnja jekla

rodni dohodek na prebivalca znaša 30-200 dolarjev letno; »prehodne« imajo 200 do 500 dolarjev; »razvite« pa od 500 navzgor.) Koncentracija bogastva je tolikšna, da razpolaga četrtina svetovnega prebivalstva z več kot štirimi petinami svetovnega bogastva. Povprečni narodni dohodek na prebivalca pa je v razviti državah več kot desetkrat višji kakor v nerazviti.

V zvezi z ukinjivjo kolonializma se danes razvijajo nove oblike dominacije, največkrat take, ki jih uvrščamo med oblike »neokolonializma«. Njegovi instrumenti segajo od neposredne intervencije (n. pr. Konga) do vsrkavanja nekdanjih kolonialnih ozemelj v gospodarske grupacije s »pridruženjem«, »carinskimi olajšavami« in podobno. Ekonomski orožja, ki jih pri tem uporabljajo razvite države, so zelo raznolika — od carinske zaščite za lastno industrijo do bojkota ali gospodarske blokade.

Vzemimo za primer Evropsko gospodarsko skupnost, ki zavzema v trgovini z nerazvitimi državami najpomembnejše mesto. V njenem sedanjem obsegu živi 5,7 odstotka svetovnega prebivalstva, ki pa proizvajajo 24 odstotkov jekla. Njegove članice imajo približno četrtino svetovnega izvoza. Za neangažirane države se glasijo ti podatki takole: prebivalstvo 50 odstotkov, proizvodnja jekla

3,5 odstotka, izvoz 24,5 odstotka. Če upoštevamo, da je proizvodnja jekla praviloma eden glavnih indikatorjev za gospodarski razvoj, tvorijo ti trije podatki frapantno podoben razlik med gospodarskim razvojem ter med strukturama izvoza teh dveh področij. Posebno mesto zavzema v tem kompleksu problematika trgovine s surovinami. Ker o njej v posebnem članku na tej strani piše Janez Stanovnik, se tu omejimo na druge vidike odnosov med razvitimi in nerazvitimi.

Vsekakor zavzema med njimi častno mesto carinska diskriminacija. Carinska unija je bila začetni in temeljni instrument zahodnoevropske integracije. Carine na mesebno trgovino se tukaj po etapah znižujejo, nazven pa se uveljavlja enotna carinska tarifa. Pri tem jemljejo za kriterij aritmetično sredino carin, ki so jih imele sedanje članice EGS pred začetkom integracije. Na prvi pogled se zdi, da to v povprečju ne spreminja višine prejšnjih carin; vendar temu ni tako. Pri izračunavanju novih skupnih carin namreč ne upoštevajo obsega uvoza, ki so ga kupovale posamezne članice bloka. Tako se zgodi, da lahko dežele z visoko carinsko postavko, a majhnim uvozom dvignejo skupno carinsko bariero zelo visoko. Mimo tega dodatni členi Rimskih sporazumov, ki so temelj EGS, izjemoma iz tega splošnega pravila vrsto proizvodov, za katere določajo carine s posebnimi anketnimi listi. Teh izjem je toliko, da so postale dejansko že pravilo, medtem ko je ostala aritmetična sredina precej voljo geslo.

Za kmetijski uvoz so uveljavili mehanizem, ki je na ravnanost cinčen. Članice EGS namreč ob uvozu posameznih kmetijskih pridelkov plačujejo v posebni sklad razlike med uvoznimi cenami in domačimi, ki so po pravilu za 20 do 50 odstotkov višje. Iz tega sklada potem subvencionirajo, ki iz tega splošnega pravila vrsto proizvodov, za katere določajo carine s posebnimi anketnimi listi. Teh izjem je toliko, da so postale dejansko že pravilo, medtem ko je ostala aritmetična sredina precej voljo geslo.

Problem je nepomemben za industrijske, zelo pomemben pa za nerazvite države. Rešitev tega problema bo pomembna za nerazvite države dvakrat več kot pa celotna finančna pomoč, ki jo dandanes dobivajo. Ureditve tega problema zato ne bo le dokaz dobre volje, ampak tudi prvi korak k enakopravnemu odnosom v svetovnem gospodarstvu, s tem pa tudi temelj za uspešen svetovni gospodarski razvoj. Za takšen napredek pa so enako zainteresirane tako razvite kot tudi nerazvite države.

Janez Stanovnik

TRG SVOBODE V KAIRU

Nekaj posledic ekonomskih blokov

va pri tem na račun nerazvite trgovinskega partnerja zasluži precejšnjo sredstva.

Pri industrijskem uvozu iz nerazvitih držav se diskriminacija za sedaj omejuje na tako imenovano »zaščito« domače industrije pred cenejšim blagom iz dežel z »ceneno delovno silo«. Akcije te vrste so bile doslej pretežno političnega značaja, izvajale pa so jih različne organizacije, med njimi tudi sindikalne. Do njih je prihajalo zlasti ob uvozu tekstila z nerazvitih območij. Nekajkrat so se spreminjale celo v pravi bojkot. Tako razvite države tukaj preprečujejo skoraj vsi tržni razvoj nerazvitih, čeprav z besedami priznavajo, da se lahko le-te rešijo iz zaostlosti le z diversifikacijo proizvodnje.

Vsemu temu je treba priložiti še različna kolonialna omejila za uvoz iz »vrednih« držav, ki jih uveljavljajo z različnimi licencami, medtem ko so take omejitve v trgovini med samimi članicami povečini ukinile.

Celotne posledice takih gibanj bo mogoče dokončno oceniti šele v prihodnosti. Toda že doslej je prišlo do nekaterih pojavov, ki upravičeno vzbujajo skrb razvitih držav. Po treh letih zahodnoevropske integracije so na primer zabeležili takele podatke. V obdobju 1957-60 se je udeležba izvoza nerazvitih držav na območju EGS zmanjšala z 38 odstotkov na 33,5 odstotka. V finančnih izkazih pomeni to izgubo 1,26 milijarde dolarjev ali dvakrat več, kakor znaša dvostranska pomoč, ki so jo članice EGS dale nerazvitim državam v tem obdobju.

Tvorci EGS so si kajpada sestavili cel seznam ukrepov, ki naj bi »kompenzirali« take učinke. Nekateri evropske države so na primer svojim nekdanjim kolonijam omogočile priključiti se k bloku. To možnost je nekaj afriških držav tudi izkoristilo. S tem so jim dajali pravico do trgovine brez carin in do izkoriščanja sklada za razvoj prekomorskih ozemelj. Pravica do neocarinenega izvoza v EGS pa dejansko usmerja te države k nadaljnjemu širjenju monokulturne proizvodnje (predvsem gre tu za tropске pridelke), kar krepi njihovo odvisnost in v skoraj enaki obliki podaljšuje nekdanjo kolonialno izkoriščanje. Tudi investicijska politika omenjenega sklada deluje v istem smer. Skupaj z letom 1960 je bilo 277 milijonov dolarjev iz sklada investirano v naslednje panoge pridruženih držav: 41 odstotkov za infrastrukturo, 11 odstotkov za izobražbo, 16 odstotkov za sanitarne namene in samo 15 odstotkov za proizvodne namene. Kam vodi taka investicijska politika, ni težko spregledati. Z investicijskega izvora v infrastrukturo gradijo prometne zveze, ki naj bi okrepile izvoz monokulturne — enako kakor v kolonialnih casih. Za razširjenje proizvodnje na druga področja, ki jih nujno potrebujejo domače potrebe, grede le neznatna sredstva; a to je naposled edina pot, po kateri bi se lahko te dežele dejansko osamosvojile in zvišale življenjsko raven svojega prebivalstva!

PRED SKUPŠČINO ZVEZE ZDRUŽENJ BORČEV NOV SLOVENIJE

TEMELJIT OBRAČUN in bodoče naloge ZVVI

Glede na razvoj komunalnega sistema je Zveza vojaških invalidov v zadnjem času najbolj skrbela za razvoj in utrjevanje občinskih odborov. Zato lahko ugotovimo, da so občinska združenja dovolj sposobna in delovna ter da sistematično opravljajo družbene naloge. Skrbijo za socialno zdravstvene razmere, za zaposlovanje in strokovno usposabljanje članstva, za šolanje in vzgojo otrok padlih borcev in umirlih invalidov, za razvijanje družabnosti itd.

Članstvo ZVVI aktivno sodeluje v družbeno političnih organizacijah, zlasti v SZDL. Po raznih odborih občinskih političnih organizacij dela 3.885 članov, od tega v odborih SZDL 1092 članov. V organih ljudskih oblasti, v raznih svetih in komisijah dela 778 članov, v delavskem upravljanju 1.181 članov, v družbenem upravljanju pa 2.894 članov. Krajevne organizacije in občinski odbori zveze aktivno sodelujejo v raznih političnih akcijah, ki jih organizira Socialistična zveza, člani zveze pa so zelo aktivni v raznih krajevnih odborih, kmetijskih združenjih, šolskih odborih, stanovskih skupnostih in so na ta način marsikje najbolj delavni na svojem področju.

ZNATNO IZPOLNJENA INVALIDSKA ZAKONODAJA

Sklepi iz ekonomskega in družbenega razvoja pri nas se je v zadnjih letih invalidska zakonodaja za vojaške invalide precej spremenila in dopolnjevala. Skrb federacije je bila posvečena predvsem najvažnejšim vprašanjem vojaških invalidov, njihovim družinskih članov in družinskih invalidskih upravičencev. Vendar je ostalo neresenih nekaj problemov, ki po svojem značaju sodijo v pristojnost reševanja občinskih ljudskih odborov. Predvsem gre za nekatere neresene stanovanjske razmere, za pravilno zaposlitev osebnih in družinskih upravičencev, zlasti vdov, kakor tudi za nekatera druga vprašanja pomoči.

Uredbo o splošnem invalidskem dodatku so v zadnjih letih nekajkrat menjali in dopolnjevali. Z zadnjo novelo te uredbe je bil odpravljen prejšnji cenovni in uveden novi načel obravnavanja dohodkov. Pri tem kritje splošni invalidski dodatek, kolikor gre za upoštevne dohodke invalidskih upravičencev in njihovih ožjih družinskih članov, je razliko med temi dohodki in splošnim invalidskim dodatkom. Sprito dejstva, da prejema splošni invalidski dodatek sedmima vseh družinskih invalidskih upravičencev in desetina osebnih invalidov, zlasti pa še, ker je največkrat lastno zemljišče ali pa skupno gospodinjstvo s sorodniki absolutna ovira za pridobitev pravice do splošnega invalidskega dodatka, je bil eden izmed osnovnih misli v razpravi na posvetu predsednikov občinskih odborov SZDL ljubljanskega okraja.

Na posvetu predsednikov občinskih odborov SZDL ljubljanskega okraja. Namen sestanka je bil predvsem izmenjati dosedanje izkušnje in ugotoviti s pomočjo organizacije dela občinskih odborov in zavetih stališča, na podlagi katerih naj bi občinska vodstva v prihodnje še uspešneje usmerjala delo SZDL v komunah.

V Zagrebu se zmeraj premoja restavracij za družbeno prehrano

Ceprav je v Zagrebu več kot 160 restavracij, tako v sklopu gostinstva kot tudi restavracij zaprtega tipa, je to še zmeraj premoja sprito naročajo, povzročajo vatskega glavnega mesta. Računajo, da bi se želelo v restavracijah družbene prehrane hraniti približno 160 tisoč Zagrebčanov, sedaj pa zmoroje restavracije le okrog 60.000 obrokov hrane na dan.

Da bi rešili ta problem, bodo v Zagrebu še naprej odpirali nove restavracije in razširjali že obstoječe. Prav tako nameravajo pri večjih gospodarskih organizacijah in v tovarnah organizirati družbeno prehrano. Hrana ne bi pripravljali v tovarnah in po podjetjih, marveč bi jo kupovali v večjih gostinskih objektih.

V. T.

Z GOSPODARSKIH SODIŠČ

Na kazenskem oddelku okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani je bilo podjele Elektrotehnika iz Parmove 33 v Ljubljani obsojeno na denarno kazen 160 tisoč dinarjev, šest poslovalnice za instalacijski material s kaznijo 6 tisoč dinarjev in šest odločitev za servisno službo s kaznijo 7 tisoč dinarjev.

Zvezni tržni inšpektor je ugotovil, da podjetje prodaja elektronske dvopolne vtičnice »Te in odvojna grla, ki so nevarna za uporabnike. Po predpisih jugoslovanskih standardov je proizvodnja in prodaja teh naprav izrecno prepovedana. V podjetju se izgovarjajo, da imajo precejšnjo zalogo vtičnic in bi bili preveč oskudni, če tega blaga ne bi mogli prodati. Sprito številnih nesreč je elektronski nevarnost, ki jo morali vedeti, da so človeška življenja veliko več vredna kakor zaloga nevarnih vtičnic. Podjetje je na jamstvenih

Letoviške hišice mariborskega turističnega društva. Podjetje jih je sedem dokončalo že pred mesecem. Zdaj se pogaja, kdo jih bo kupil. Hišice čakajo zaklenjene, turisti pa odhajajo naprej... Foto: A. N.

POSVET PREDSEDNIKOV OBČINSKIH ODBOROV SZDL LJUBLJANSKEGA OKRAJA

METODE DELA PRILAGODITI VSEBINI

Občinske organizacije Socialistične zveze v zadnjem času razvijajo svojo dejavnost prek vse bolj različnih in širših oblik. Javne tribune, posvetovanja, razširjene seje občinskih odborov in podobne oblike družbenopolitične dejavnosti spreminjajo čedalje večje število članov SZDL v aktivne oblikovavce politike v komunah. Povsem razumljivo je, da sistem in metode dela vodstev občinskih organizacij v sedanjih pogojih ne morejo več ostati znotraj marsikdaj ozkih organizacijskih okvirov. Izredno široka in raznolika vsebina dejavnosti narekujejo občinskim organizacijam SZDL, da sistem in metode dela svojih vodstev hitreje prilagajajo vsebinskim problemom.

Usklajenosti med delom posameznih komisij in prekoračevanja pristojnosti. Marsikje so bile komisije zelo številne, kar je zmanjševalo njihovo učinkovitost kot organizatorjev aktivnosti na posameznem področju. Ponekod so komisije štele tudi po 15 članov. Razumljivo je, da taka komisija z zelo raznolikim sestvom članov ni mogla uspešno spremljati problematike, saj so se člani na sejah marsikdaj šele sami seznanjali s problemi, namesto da bi jih globlje proučevali.

Nekateri občinski odbori SZDL so ta problem že rešili tako, da so komisije zožili in uvedli sklicevanje ad hoc komisij za proučevanje posameznih problemov. Tak način dela omogoča na eni strani vključevanje večjega števila

novih občanov v delo SZDL, hkrati pa tudi kakovostnejše analize problemov. Glede tega, katere komisije naj bi delovale pri občinskih odborih SZDL, so bila na posvetovanju različna mnenja. V Trbovljah na primer menijo, da bi v njihovih pogojih bilo najbolj primerno komisijo za gospodarstvo in komisijo za družbeno upravljanje združiti v eni komisiji, ki bi imela na čelu občinskega odbora SZDL v Kosevju pa namenjava delo komisije za družbeno upravljanje usmeriti predvsem na področje družbenih služb.

Glede organizacijske in kadrovske komisije pa so bili na posvetu enotnega mnenja, da je njihovo področje dela dokaj sorodno in jih zato kaže združiti.

Področje dela SZDL z družbenimi organizacijami in društvi pa vsekakor narekuje občinski odbor, da to komisijo še obdrži. Komisij za priložbe se doslej niso imeli vsi občinski odbori SZDL, vendar so na posvetovanju poudarili, da bi kazalo tudi to področje sistematične spremljati prek izvršnih odborov in v sodelovanju z ustreznimi komisijami v občinskih ljudskih odborih.

Predsedniki občinskih ljudskih odborov so sprejeli stališče, da ne kaže sprejemati neke sheme, po kateri naj bi se občinska vodstva pri prilagajanju sistema dela ravnala po vsebinskih vprašanjih, kar bi bilo zelo napak, da bi dosedanja organizacija dela postavili na glavo.

Sodijo, da se je treba v občinskih organizacijah SZDL zavzemati za tak način dela, ki bo pomagal, da bo občinski odbor SZDL sposoben hitro in učinkovito vplivati na vsa področja družbenega in gospodarskega dogajanja v komunah.

F. S.

KOPRSKA LUKA TE DNI

KOPRSKA LUKA TE DNI V luki so bile 28. junija domača ladja »RISNAK«, ki je izhajala iz domačih dokov in ki je bila lesa za izvoz, domača ladja »ILOVIK«, ki je razlajala limono, ter japonska ladja »TAKU MARU«, ki razlajala zmrazjeno tunino. Iz luke ni izplula nobena ladja. V luki pričakuje domače ladje »NOVI VINODOLSKI«, »KORDUN«, »DRAVOGRAD«, »TRBOVLJE«, »KUCISTE«, italijansko ladjo »BARBERA« ter nemško ladjo »HERALD KORN«.

dajati svoje izdelke samo na temelju poprejšnjega dovoljenja pristojnega občinskega organa. Navedene spremembe imajo predvideno z nekaj zunanjih vodov, ki bi delale popolnoma avtomatsko. Da ustrezte tej potrebi, je industrija »ISKRA« izdelala majhne zbiralnike, tako imenovane linjske koordinatne telefonske koncentratorje, ki delujejo brez posredovanja telefonistov in so posebno pripravi za tovarne, večje urade, bolnišnice, veletrgovine in stanovanjske stolpce. Tak koncentratore se stoji iz dveh delov, od katerih je eden montiran v avtomatski javni telefonski centrali, drugi pa na mestu, kjer so naročniki. Na prava deluje popolnoma avtomatično in nanjo lahko vezemo do 40 telefonskih priključkov.

Nove hišne centrale brez telefonistov

potrebno strokovnost, druge, kakor je to določeno v sedanjih predpisih. Tako je predvideno, da bodo lahko opravljali obrtna dela za potrebe državljanov tudi osebe, ki so v delovnem razmerju, osebni upokojenci, delovni invalidi, vojaški vojni invalidi, gospodinjice in druge osebe, ki niso v delovnem razmerju. Privatnim obrtnikom naj bi dovolili, da zaposlujejo največ tri pomočnike, vendar bi smeli opravljati svojo dejavnost samo na področju občine, kjer imajo delavnico. Nadalje določa načrt, da lahko privatni obrtniki delajo za potrebe gospodarskih organizacij in družbeno-pravnih oseb in jim pro-

Odloki Zveznega izvršnega sveta

Na svoji zadnji seji je Zvezni izvršni svet sprejel razen že objavljenih še naslednje odloke, uredbe in zakonske osnutke.

Odlok o odobravanju kreditov

S posebnim odlokom je predvideno, da bo Narodna banka dajala republiškim bankam kredite za posojila rezervnemu skladu ljudske republike in rezervnim skladom občin, če v teh skladih ni dovolj sredstev za saniranje gospodarskih organizacij in če republiške banke nimajo prostih sredstev za takšna posojila. Narodna banka lahko odobri kredite največ do 50 % zneska vplačanih sredstev po zaključnih računih gospodarskih organizacij za leto 1961 v rezervne sklade ljudske republike. Predvideno je tudi, da podjetjem, ki so za sanacijo uporabila sredstva skupnih rezerv, poslovne banke lahko podaljšajo rok odplačila kredita za obdobje obračunskega obdobja pet let. Podjetjem, ki nimajo zadosti sredstev za izravnano negativnega salda iz pobotanja terjatev in dolgo se lahko odobre krediti za poravnavo teh dolgov največ do zneska tekočega dotoka amortizacijskih sredstev. S tem odlokom se omogoča in olajša saniranje podjetij, ki zaradi finančnih težav omejujejo ali zmanjšujejo proizvodnjo, banke pa dobe večje možnosti, da v takšnih primerih intervencirajo.

Izvajanje revalorizacije osnovnih sredstev

ZIS je sprejel odlok o revalorizaciji osnovnih sredstev in sredstev skupne trošnje gospodarskih organizacij, s katerim je predvideno, da podjetja in obrati, zadruge, banke, poslovalna združenja in zavarovalni zavodi opravijo revalorizacijo s stanjem na dan 30. junija 1962. To pomeni, da je treba revalorizacijo opraviti v letšnjem letu in do konca leta analizirati rezultate, da bi moglo pravočasno opraviti spremembe gospodarskih instrumentov zaradi izenačenja pogojev poslovanja gospodarskih organizacij. Ta revalorizacija bo izvedena v knjigah gospodarskih organizacij z 31. decembrom 1962 ob sestavljanju zaključnega računa, tako da bodo nastale spremembe vrednosti sredstev začele veljati s 1. januarjem prihodnjega leta.

Revalorizacija bo opravljena tako, da bodo knjižne vrednosti stvari, ki tvorijo osnovna sredstva in sredstva skupne trošnje, usklajene s tekočimi cenami teh stvari in sicer z uporabo določenih koeficientov, ki so vsebovani v tem odloku. Pri tem so kot osnova za tekoče cene vzete cene iz leta 1961.

Obvezni revalorizaciji so podvržene tudi gospodarske organizacije v izgradnji ali v likvidacijskem postopku. Revalorizacija bo postopka: gradbene objekte brez melioracij v kmetijstvu in brez raziskovalnih del v rudarstvu; opremo brez pogonskega in poslovnega inventarja, velikega orodja in laboratorijske opreme ter dolgoletne nasade (vinograde, sadovnjake in hmeljnike).

Revalorizaciji niso podvrženi: vrednost zemljišča; vrednost melioracijskih del in raziskovalnih del; vrednost velikega orodja, instrumentov, laboratorijske opreme, pogonskega poslovnega in neposlovnega inventarja; vrednost osnovne ere; vrednost patentov in licenc in ustanovitvene vlaganja. Odlok tudi predvideva, da se nefunkcionalna sredstva ne revalorizirajo, toda za to bo potrebno soglasje okrajnih oziroma republiških komisij za revalorizacijo.

Po odloku bodo revalorizacijo opravile same gospodarske organizacije. Za revalorizacijo se ustanove centralne komisija in republiške komisije, lahko pa se ustanove tudi okrajne komisije za revalorizacijo. Naloga teh komisij je, da pomagajo gospodarskim organizacijam pri revalorizaciji, zlasti pa da analizirajo rezultate revalorizacije. Na podlagi vseh analiz bi centralna komisija po potrebi predlagala spremembe instrumentov gospodarskega sistema. Služba družbenega knjigovodstva pa bo opravila družbeno kontrolno nad pravilnostjo revalorizacije.

Dopolnitev zakona o družbenem knjigovodstvu

Spremembe in dopolnitve zakona o družbenem knjigovodstvu predvidevajo, da bo Zvezna ljudska skupščina za to službo, ki se kot samostojna in enotna služba opravlja v Narodni banki, izdala poseben statut. Ta služba bo po predloženih spremembah dolžna predstavniškim telesom poslati letno poročilo o svojem delu, politično-javni organom pa občinske komisije in izpolnjevanju posameznih nalog. Služba bo posiljala ta poročila na zahtevo teh organov ali kadar se ji bo zdelo to potrebno. V predlogu zakona je določeno, da so uporabniki družbenega premoženja dolžni opravljati plačilni promet in finančno poslovanje prek službe družbenega knjigovodstva, pri kateri morajo držati vsa sredstva. Inšpekciji službe mora biti zagotovljen pregled poslovnih knjig, dokumentov, zalog, blaga itd. Na zahtevo službe bodo njena poročila obvezno posiljala delavskemu svetu ali organu upravljanja.

Z dopolnitvijo nalog službe družbenega knjigovodstva je predvideno, da ima slednja v evidenci spremembe in gibanja na računih in da sestavlja poročila, kako se ta sredstva usovarjajo, razdeljujejo in

obsegu 3000 ton dnevno oziroma 1 milijon ton letno, termoelektrarna pa bo začela obratovati 1. avgusta. Za dela v drugi fazi so doslej porabili 5 milijard din. Ta druga faza bo obsegala razširjenje dnevnega kopa na letno zmogljivost 2,2 milijona ton, zgraditev termoelektrarne Kosova II z zmogljivostjo 135.000 kW in ureditev naprave za proizvodnjo polkosa za proizvodnjo 600.000 ton za potrebe nove železarne v Skopju.

KOSOVSKI PREMOGOVNI KOMBINAT JE ZAČEL OBRATOVATI

Po večletnih obsežnih investicijah je začel obratovati kosovski premogovni kombinat, ki se bo v perspektivi razvil v največji jugoslovanski premogovni revir s priključenimi industrijskimi predelovalnimi obratovi. Velikanske zaloge lignita, ki so v majhnih globlinah, zavzemajo velik del kosovske ravnine in se cenijo na 6,5 milijarde ton, kar predstavlja polovico premogovnih rezerv Jugoslavije. Te zaloge dajejo možnost za proizvodnjo do 25 milijonov ton lignita letno. Z investicijskimi stroški nad 17 milijard din so doslej odkrili prvi dnevni kop z vso potrebno mehanizacijo in zgradili termoelektrarno Kosova I z zmogljivostjo 65.000 kW. Ta dva objekta predstavljata prvo fazo razvoja kosovskega premogovnega kombinata. Na dnevno kopu bodo začeli proizvodnjo v

Malo znano letovišče

Štirindvajset kilometrov zahodno od Šibenika stoji delno na otoku, delno pa na kopnem tik ob obali mesteca Tjesno. Otok Murter, na katerem stoji del Tjesnega, loči od drugega dela na kopnem premeščena most. Čudovito panorama, vedno čist zrak, peščena obala, v ozadju pa borov gozd in primorski kras, to so odlike tega občinskega središča in na splošno še malo znanega letovišča. Tjesno ima zdravstveno postajo, lekarno, kino, poletni vrta, na katerem ob večerih igra godba, dve družbeni restavraciji, dvojne zasebne gostilne, slaščičarno, tržnico, ribarnico, mesnico, dve pekarni, dve večji trgovini itd.

Zadnje dni vlada v Tjesnu živahnost vrveje. Čeprav so prišli prvi gostje že pred nekaj dnevi se priprave na turistično sezono, nadaljujejo. Ni daleč dan, ko bodo domačini in tuji turisti naravnost preplavili to prijetno letovišče.

Razen na več urejenih plažah je kopanje možno povsod, vsi taki kotički pa so blizu, kajti obala je na eni in drugi strani razvita, tako da omogoča mnogim kopalec kopanje in sončenje 20 do 100 metrov od stanovalja. Približno 500 m je betonirane obale, betonirane so tudi nekatere ulice, do borovega gozda pa je speljana pot. Zdaj pripravljajo še otvoritve nove plaže južno od Tjesnega, dosedanje plaže pa urejajo in razširjajo.

Jadranska cesta, speljana 6 km od Tjesnega, je spodbudila krajevne organe, da delajo priključek nanjo. Dela je še precej, opravili pa ga bodo večina prostovoljno. Pričakovati je, da bo priključek dolg 6 km, dograjen te dni. Doslej so prebivalci delali na priključku prostovoljno 60.000 ur.

Turistična tradicija Tjesnega sodi med najstarejše v šibeniškem okraju. Leta 1958 je imelo Tjesno samo 58 postelj v zasebnih hišah, zdaj pa jih ima že 700. Razen tega je v hotelu »Borovnik« 60 postelj in več okrevališč. Od 325 gospodinjstev jih oddaja sobe v najem 229. Cene so v primerjavi z drugimi turističnimi kraji zmerne. Dnevni penzion stane 900 do 1000 din, pač po kategoriji. Vsak dan ob 8 in 13 vozi iz Šibenika v Tjesno ladja. Vse informacije o nastanitvi gostov daje Turistično društvo Tjesno.

Ante Frkić

Tjesno pri Šibeniku Foto: B. Gelpi

Hitrejši razvoj mednarodnega cestnega prometa

Največ tega prometa gre čez obmejne prehode v Sloveniji

Zadnja leta so naša avto-transportna podjetja začela hitreje razvijati tudi mednarodni cestni transport. S to dejavnostjo se v Jugoslaviji ukvarja 18 podjetij, ki imajo 960 vozil z nosilnostjo 11.700 ton. Lani so ta podjetja povečala svoj vozni park za 126 predvsem težkih vozil in so v mednarodnem prometu prepeljala 426.000 ton blaga nasproti 217.000 tonam v prejšnjem letu, pri čemer so vozila prešla 25.600-krat meje raznih držav, predvsem Italije, Avstrije, Belgije, Zahodne Nemčije in Nizozemske. V primerjavi s prejšnjim letom se je zlasti povečal prevoz svežega mesa v Veliko Britanijo.

NAČRT ZAKONA O PRIVATNEM OBRTNITVU

V izvajanju sklepov Zvezne ljudske skupščine, da se gospodarska aktivnost privatnih obrtnikov usmeri pretežno na storitveno dejavnost za državljanse, so v sekretariatu ZIS za industrijo izdelali načrt splošnega zakona o obrtnih delavcih samostojnih obrtnikov. Ta načrt določa med drugim, da privatniki ne bodo mogli več izvajati dela na novih objektih, če se ta dela financirajo iz družbenih sredstev. V zakonskem načrtu prihaja do izraza tudi načelo liberalizacije obrtne dejavnosti. Obrtne storitve in proizvodnjo obrtnih izdelkov bodo lahko opravljale tudi druge osebe, ki za ta dela dokažejo

potrebno strokovnost, druge, kakor je to določeno v sedanjih predpisih. Tako je predvideno, da bodo lahko opravljali obrtna dela za potrebe državljanov tudi osebe, ki so v delovnem razmerju, osebni upokojenci, delovni invalidi, vojaški vojni invalidi, gospodinjice in druge osebe, ki niso v delovnem razmerju. Privatnim obrtnikom naj bi dovolili, da zaposlujejo največ tri pomočnike, vendar bi smeli opravljati svojo dejavnost samo na področju občine, kjer imajo delavnico. Nadalje določa načrt, da lahko privatni obrtniki delajo za potrebe gospodarskih organizacij in družbeno-pravnih oseb in jim pro-

POMENKI O TEHNIKI • POMENKI O TEHNIKI • POMENKI O TEHNIKI • POMENKI

Preberi in manj zaviraj

KOLIKOKRAT RESILJO AVTOMOBILSKE ZAVORE NA-
VIDEZ NEIZBEŽNO KATASTROFO. NE BO ODVEČ, CE
ZATO TISTI, KI SE ZANIMA ZA AVTOMOBILIZEM ALI
JE ČELO SAM SOFER, ZVE NEKAJ OSNOVNEGA O
ZAVIRANJU.

Glede uporabe moramo
reči, da je naloga zavor
pravzaprav dvojna:

● Zmanjšati morajo hi-
strost vozila pri spuščanju
po klancih ali pa pred na-
seljenimi kraji in povsod,
kjer je cesta takšna, da za-
hteva počasnejšo vožnjo.

● Zmanjšati morajo hi-
strost vozila tako učinko-
vito, da se do izbrane
točke povsem ustavi.

V prvem primeru lahko
zaviramo z motorjem vo-
zila, v drugem primeru pa
zaviralna moč motorja ne
zadostuje in je potrebno ak-
tivirati še zavore vozila,
posebno napravo, ki so vgra-
jene na kolesa vozila.

Zaviranje z motorjem je
v bistvu zapiranje plina, se
pravi lopute, ki ureja dotok
plinske mešanice iz vpli-
njača, ne da bi ob tem s
sklopko izključili motor.
Pri štiristaktnem motorju
nastane v primeru prekin-
itve dovajanja plinske
mešanice dva odprta tak-
ta: sesanje in kompresija,
pogonski takt in eksplozija
pa odpade. Tako lahko motor
deluje kot zavora poljubno
dolgo, brez nevarnosti, da
se bi pregrel — nasprotno,
motor se ob tem odlično
hladi. Pri dvotaktnih mo-
torjih imamo en sam od-
porni takt: izpuh-sesanje
in je zato zaviralna moč
teh motorjev precej slabša
kot pri štiristaktnih.

Nekatera težka vozila

imajo še posebne naprave,
ki za čas zaviranja spre-
menijo motor v dvotaktni
kompresor ter tako še po-
večajo zaviralni učinek mo-
torja.

Običajno se pokaže naj-
večja potreba po zaviranju
z motorjem, ko je vozilo
vključeno v najvišjo pre-
stavo, se pravi pri največ-
jih hitrostih, ko je razmerje
med vrtiljaji motorja in ko-
lesi vozila najmanjše. Če
je klanec, na katerem mo-
ramo zavirati, zelo strm,
bo imel motor v tej pre-
stavi premajhno zaviralno
moč in bomo morali v tem
primeru vključiti v nižjo
prestavo.

Edina pomanjkljivost
daljše uporabe motorja kot
zavore je v tem, da zaradi
podtlaka v valju sesa olje
iz karterja v valj, kjer na-
stane zaradi tega zaoljenje
svetle.

Vse vrste zavor delujejo
direktno na kolesa vozila
in na principu trenja. Pri
uporabi se zelo obrabljajo
in proizvajajo precej toplot-
e, da je priporočljivo ak-
tivirati zavor le v najpo-
trebnejših primerih, pa še
tedaj čim manj časa. Ugo-
tovljeno je, da se obloge
avtomobilskih zavor obra-
bijo za dve do štiri deseti-
ne kubičnega centimetra
zavornih površin, med seboj
vsega neodvisna sistema za-
vor. Pri avtomobilu upo-

Ta slika govori bolje od vseh računov, da so pri zaviranju
avtomobila prednja kolesa zaradi vztrajnosti vozila precej
bolj obremenjena kot zadnja, zato je trenje na njih večje
in učinkovitost zaviranja za nje večja.

vožila in na eno uro. Če bi
tedaj zavirali avtomobil s
40 konjskimi močmi, bi se
obloge v eni sami uri obra-
bilo za približno dvanajst
kubičnih centimetrov. Boh-
ni na primer dve deseti-
tinki kubičnega centimetra.

Po mednarodnih tehni-
sko - prometnih predpisih
mora imeti vsako motorno
vozilo dva, med seboj po-
vsem neodvisna sistema za-
vor. Pri avtomobilu upo-

rabljamo prvi — nožni si-
stem — v običajnih razme-
rah, ročno zavoro pa le ko
dopolnilno nožne ali če sled-
nja povsem zataji. Pri sta-
rejših avtomobilih na pred-
njih kolesih sploh ni bilo
zavor, kar je imelo nepri-
jetne in nevarne posledice.
Zadnji del avtomobila
zaviralna in je bilo zato zelo
nestabilno, razen tega pa ni
bilo trenje celoga vozila
pri zaviranju niti polovično
izkoriščeno, ker vztrajnost
avtomobila pri zaviranju
vselej bolj obremeni pred-
nja kolesa in razbremeni
zadnja, toliko bolj, kolikor
hitreje zaviramo — se pravi,
da se to posebno v trenut-
kih nevarnosti te zavore
najmanj učinkovite.

To nam tudi pojasnjuje,
zakaj prednja kolesa bolj
zavirajo kot zadnja in zato
je tudi prav, da sprednje
zavore še posebno pogosto
pregledamo.

In kako vpliva zaviranje
na stabilnost vozila na ce-
sti?

Ce povsem zavremo le
zadnja kolesa v ovinku nam
bo zaneslo zadnji del av-
tomobila, če pa le prednja
bo poskušala vozilo nadi-
lejavati svojo pot v tangen-
ti na krivuljo ovinka. V
obeh primerih bo vozilo, v
ovinku, če so kolesa bloki-
rana, zaneslo s ceste, kljub
vsemu naporu voznika.

Kaj pa če zavremo pred-
nja in zadnja kolesa hkrati?

Nevarnost zanašanja bo
precej manjša, ker je po-
trebno za popolno blokira-
nje vseh štirih koles precej
več sferjeve moči kot le
za dva kolesa. Ker bo hi-
strost pri tem padla precej
hitreje, se bo zaradi manj-
še hitrosti precej zmanjša-
la tudi vztrajnost sila vo-
zila.

Da bi bil skupni učinek
sprednjih in zadnjih zavor
čim bolj ugoden, so običaj-
no nastavljene tako, da za-
grabijo na prednjih kolesih
nekoliko prej kot na zad-
njih. Vsekakor pa je bolje
zavreti še precej pred ovinko-
m kot še le v samem
ovinku.

DRUGO JESENSKO KOLO V ZVEZNI KOŠAR KARSKI LIGI

Sredsrslaj pri prvakin

Po dolgoletni »tradiciji« so državni prvaki iz Olimpije, zdoma
izgubili dvoboj z »Beogradom« (86:91) in obstali tako z enakim
številom točk (18) skupno z njim in Zadrom na vrhu razpredelnice

V XI. kolu I. zvezne košarkarske lige za moške sta bili
najbolj na očeh dve tekmi: med vodilno Olimpijo in Beogradom
na igrišču slednjega in gostovanje zagrebške
Lokomotive v Karlovcu. Derby svetlikar se je končal s
tesno zmago Beograda — to je že osma konkurenca za
naslov državnega prvaka — da Olimpija zmaga v Ljubljani
in puša nasprotniku točke v Beogradu — pa tudi Loko-
motiva se je vrnila v Zagreb brez nič kako potrebnih točk.
Spopad zadnjih dveh se je končal s zmago Sarajevčanov,
ki so to pot osvojili prvi dve točki in se v Zagrebu oddol-
žili Mladosti za spomladanski poraz na domačih tleh. —
Tekmovanje se bo poslej nadaljevalo v avgustu. Košarkarji
pojdete zdaj na odmor, kandidati za svetovno prvenstvo
v Manili pa se bodo že v torko zbrali v Beogradu na
prvem skupnem treningu.

BITKO DOBIL BEOGRAD

BEOGRAD, 1. jul. — V po-
membni tekmi XI. kola sta
se včeraj tukaj merili dva
najstarejši ljubljanske Olimpi-
je in domačega Beograda. Po
zanimivi, lepi in razbur-
ljivi igri so zaslužen zma-
gali Beograščani 91:86 (50:36).
Sodnika Mahovič in Fran-
ković (oba iz Zagreba) ni-
sta bila dostojna teži-
nalogi in sta izpustila igro
iz rok že po prvih minutah.
Na tekmi je bilo okoli 2000
gledavcev.

BEOGRAD: Erkić 7, Gor-
dić 15, Korać 42, Kosović
(T. Rajković) 13, Pavličić 6,
Rajković 18, Tosić 3, Niko-
lić 3, Gajić, Ivačić.

OLIMPIJA: Kandus 6,
Jelencar 17, Lokar, Derman-
stija 5, Logar 6, Müller 21,
Daneu 21, Vrhovec 4, Foto-
nik 4, Bassin 2, Samaluk.

Ze v prvih minutah igre
so se igralci obeh ekip za-
gledali v boj z vsemi silami,
vendar zaradi nervoze ne-
zgršili več zaporednih na-
pakov. Obe petorki pa sta se
kmalu uredili in začelo je
»deževati« košev na obeh
straneh. Pri tem so doma-
čini največ streljali od da-
leč, v čemer so bili ta dan
izredno uspešni. Ljubljani-
ci so jih skušali dohajati
predvsem s prodori in stre-
li iz skoka. Šele v 10. minu-
ti je domačinom uspelo do-
seči rahlo prednost, ki so jo
potem izkoristili do konca
polčasa. Ze v tem delu
igre je bilo nekaj neopori-
nih prizorov med igralci
obeh ekip. Prenekatere ko-
šarkarji obeh ekip so imeli
že ob odmoru po tri ali pa
celo štiri osebne napake.

V drugem delu igre so
Ljubljani zaradi boljše
fizične pripravljenosti pre-
zeli pobudo in hitro manj-

Zadar : Partizan
95:65 (54:32)

ZADAR, 1. julija. Košarkarji
Zadarske so z visoko razliko od-
pravili beograjskega Partizana
s 95:65 (54:32). Sodila sta Kav-
čič in Oblak, oba iz Ljubljane.

Željezničar (K) : Lo-
komotiva 70:66
(35:34)

Karlovac, 1. julija. Kandidat
za naslov državnega prvaka za-
grebske Lokomotive je nepri-
čakovano izgubil v Karlovcu
z ekipo domačega Željezničarja
in je tako precej oslabil možnost
za osvojitve prvega me-
sta. Domačini so zmagali 70:66
(35:34).

ZENSKA ZVEZNA LIGA

Radnički : Mladost
71:43 (39:11)

Beograd, 1. julija. V zaostali
tekmi iz prvega dela ženske
zvezne lige je Radnički prena-
gala zagrebško Mladost 71:43
(39:11).

Crv. zvezda : Omla-
dinac 72:47 (32:21)

Beograd, 1. julija. V zaostali
tekmi iz prvega dela ženske
zvezne lige je Crvena zvezda pre-
magala omladinac 72:47 (32:21).

Lep uspeh najboljših rokometašev

Prvi večer so na turnirju za latoriko Tašmajdana premagali
reprezentanco Madžarske 12:11 (3:3)

Beograd, 1. jul. — Sinoči
se je tukaj začelo tradicio-
nalno rokometno tekmo-
vanje za latoriko Tašmajda-
na, na katerem sodelujejo
reprezentance Romunije,
Danske, Madžarske in Ju-
goslavije.

V prvi tekmi je Romuni-
ja zmagala nad Dansko 13:7
(3:5). Na tekmo je prišlo
kajih 3000 gledavcev, sodil
pa je Avstrijec Hrusch-
ka.

Danski rokometaši so si-
noči imeli redko priliznost,
da se revanširajo svetovnim
prvakom za poraz v Romu-
niji (9:14 in 11:19). Danco
se namreč v prvem polčasu
igrali izredno in zaslužno
vodili 5:3. Po odmoru pa je
danska vrata branil rezerv-
ni vratar Mortensen, kar so
Romuni spretno izrabili in
v 4. minuti izenačili na 5:5.

Tedaj so se Romuni šele
razgledali z vsa silo in do
konca dosegli osem zadet-
kov.

V drugi tekmi je repre-
zentanca Jugoslavije pre-
magala Madžarsko 12:11
(3:3). Srečanje je dobro so-
dil Avstrijec Dorninger.

Jugoslavija je igrala v na-
slednji postavi: Džeri (Mo-
stara), Stanković, Karadža
(2), Dekarić, Pavičić, Malić
(1), Perović, Kocijan, Mi-
lković (7), Vučan (2) in Bje-
gović.

V razburljiv in dinami-
čni igri enakovrednih tekme-
cev ne bi bila niti zmaga
madžarskih igralcev nezau-
služna. Sredi pozornosti v
tej igri je bil dvoboj obeh
imenitih strelcev Jugoslo-
vana Milkovića in Madžara
Ferera. Prvi je dosegel gole
s hitrimi napadi in realizir-
anjem sedmice, gost iz
Madžarske, ki je visok 2 m
in tehtal več kot 100 kg, pa se
je izkazal s strelji iz obrata
ter med nogami tekmecev.
Oba sta zabila vsega 13 go-
lov, torej več kot polovico
vseh zadetkov na tej tek-
mi.

V začetku so bili boljši
domačini, vendar so Madžari
pri kmalu izenačili in pre-
zeli vodstvo. Tedaj so Ju-
goslovani dosegli dva gola
zapored, vendar so Madžari

do konca polčasa še izšli
neodločen izid. Vodstvo ju-
goslovanskega moštva je
tedaj napravilo veliko napa-
ko, ko je zamenjalo zanes-
ljivega Džerija z Mostar-
cem. Ta poteza se je kmalu
maščevala, saj so gostje v
8 minutah dosegli 5 golov.
Vodstvo je bilo po tej ob-
čutni prednosti Madžarov
primorano vnovič poslati v

igro Džerija. Pri nasprotni-
kih pa je bil najboljši igra-
vec prav madžarski vratar
Kovacs, ki je razčistil nekaj
zelo nevarnih priložnosti za
zadetek.

Najboljša Jugoslovana v
tej igri sta bila Milković in
Džeri, medtem ko so ostali
igrali povprečno. Pri go-
stih sta se najbolj izkazala
Fajfar in Sudar.

II. ZVEZNA LIGA

RADNIČKI : SLOVAN 70:69 (34:32)

LJUBLJANA, 1. julija. — Na
igrišču Slovana na Kodelje-
vem je sinoči Radnički v zad-
njih sekundah premagal ekipo
Slovana s 70:69 (34:32).

RADNIČKI: Grgić 21, Voljak
15, Holub 10, Gasler 7, Papac
7, Jerinčić 2.

SLOVAN: Slana 15, Pesek 10,
Dolinsk 11, Zevnik 23, Kozjek
4, A. Strehovec 2, Peterman 4.

V tem, ko so bili gostje v
igri zaključili v svojo korist,
je Slovan takoj v začetku dru-
grem polčasa boljši in ta del

rega polčasa izenačil. Nekaj
pozneje je Radnički sicer spet
povedel, toda dve minuti pred
koncem igre je vnovič izenačil
Slovan in 16. sek. pred zaključ-
nim sodnikovim vižrom vodil
s točko razlike. Zevnik je iz-
vajal osebno napako in oba
meta zgrešil. V napadu za tem
je Radnički zadel odločilni koš
in igre je bilo konec.

Kvarner : Elektrostroj
70:68

FINALISTA ZA SE POKAL

Bologna in Vasas

Bologna : Dinamo 2:1 (2:0)

Bologna, 1. jul. — V po-
vrtni polfinalni tekmi za
srednjeevropski nogometni
pokal je domača Bologna
premagala zagrebško Dina-
mo 2:1 (2:0). V prvem sre-
čanju v Zagrebu sta enajsto-
ri igrali neodločeno 1:1.
Tako se je za finale tega
tekmovalnega plasiral lanski
zmagovalec — moštvo Bolo-
gne. Drugi finalist je budim-
peštanski Vasas.

Na tekmi je bilo 10.000
gledavcev. Sodil je Madžar
Soss. Gole so zabili Rana v
24. in Pascuti v 41. ter Jer-
ković v 47. minuti.

Zagrebski Dinamo je bil
do odmora boljše moštvo,
vendar ni znal realizirati te-
renske premoči niti nevar-
nih prodorov pred nasprotni-
kova vrata. Domačini so se
brani izvrstno. Hkrati pa so
preko hitrih kril preudar-
no napadali. Iz enega takih
napadov je bil dosegel prvi
zadelek. Strelec je bil Rana,
ki je s kakih 18 m močno
streljal po zemlji. Drugi gol
je zaradi premajhne paz-
ljivosti zagrebške obrambe

dosegel Pascuti, ki je naj-
prej preigral šikida, nato pa
še Perušića in od 18 m da-
leč z nizkim strelom zadel
Irovičev mrežo.

Po odmoru so Zagrebčani
znovih živahnih napadov, Jer-
ković pa je celo zmanjšal
rezultat na 2:1. Srednji na-
padavec Dinamo je visoko
žogo najprej ustavil s prsi,
nato pa z ostrim volejem
neubranljivo zadel mrežo.
Ko so vsi pričkavali, da
bodo gostje zmagali še po-
teje, so kar na lepem
popustili in spet prepustili
glavno besedo domačinom.

Vasas : Atalanta
3:1 (2:0)

Budimpešta, 1. jul. V po-
vrtni polfinalni tekmi za
srednjeevropski nogometni
pokal je domači Vasas pre-
magal italijansko ekipo Ata-
lanta iz Bergama 3:1 (2:0).
Ker je Atalanta v prvi tekmi
na domačem terenu zmagala
namo 1:0, si je Vasas z bolj-
šim koliknikom (3:2) odprl
pot do finala.

TOVARNA VIJAKOV

LJUBLJANA — TOMAZICEVA 2

razpisuje zasedbo prostih delovnih mest:

- VK in KV strugarje
- VK, KV in PK ključavničarje
- delavce za pričetev v kovinski stroki
- vrtarja
- v uk sprejemno valence za ključavni-
čarsko stroko

Osebnih dohodkov oziroma nagrade po pravilniku podjetja.
Stanovanja niso priskrbljena. Interesenti naj se osebno
zglasijo v tajništvo podjetja.

5226

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVEDOVANJE DELOVNIH RAZMERIJ — ENOTE A

Kemične tovarne Moste-Ljubljana,
RAZPISUJE PROSTO DELOVNO MESTO ZA:

KURJAČA parnih kotlov
STROJNIKA parnih turbin

Pismene in ustne prijave sprejema — SEKRETARIAT
PODIJETJA do zasedbe delovnih mest.

Osebnih dohodkov po pravilniku delovne enote A.

5174

DA NE BO TRUŠČA

Naprava na sliki ni prenosni radijski oddajnik, marveč nov elektronski pripomoček za
industrijo, takimenovani zvočni spektrometer, ki tehta komaj štiri kilograme ter zana-
ja izmeri tudi tako tiho šume, kot je na primer šepet. In zakaj ga potrebujemo? Danes se
industrija vse bolj bori proti pretiranemu trčenju, ki neprijetno vpliva na človekovo sto-
rnost. Zmanjšanje trušča dosežemo z različnimi izolacijskimi materiali, katerih učinko-
vitost pa merimo s to na videz preprosto napravo.

Visoke temperature spreminjajo kemijo

Sodobna kemijska tehnologija se vse pogostje srečuje
s tehnološkimi procesi ob visokih temperaturah, kjer ve-
ljuje vse drugačni zakoni in obratovalni pogoji, kot smo
jih sicer navajali pri kemijskih tehnoloških procesih pri
nižjih temperaturah. Lahko rečemo, da je za sodobno
kemijsko tehnologijo zanimivo predvsem temperaturno
območje med 1000 in 4000°C. V tem svetu visokih tem-
peratur pa mora kemijski tehnolog premagovati številne ne-
poznane in nenavadne probleme. To je svet, v katerem
običajne priprave, tehnološki postopki in orodja odpovedo.

Pri 1000°C lahko še uporabi-
mo peč, temperaturo lahko še
merimo z električnim termi-
metrom in shranjujemo tem-
peraturo v kremenčevih posu-
dah. Toda že pri nekoliko viš-
ji temperaturi se te razmere
močno spremenijo. Tako mo-
ramo že pri temperaturi
1500°C platinsko žico ali grel-
ni element iz silicijevga kar-
bida v električni peč niko-
mestiti z grelno žico iz nikro-
ma. Pri merjenju te tempe-
rature pa si moramo pomagati
s specialnimi termome-
tri. Popolnoma nov svet pa
se nam odpre pri tempera-
urah okrog 2000°C.

Poznamo več načinov, ki
nam omogočajo zanesljivo pri-
dobivanje in vzdrževanje ta-
ko visokih temperatur. Ze
specialne peči s plamenom za-
doščajo, ali pa induksijske
peči, električne obdne peči
in posebne uporabne peči. Po-
polnoma novo področje za
pridobivanje in izkoriščanje
visokih temperatur pa nam
odpira izkoriščanje sončne
energije v sončnih pečeh.

radi točnosti, pa so pri tem
merilne in kontrolne naprave.
Za merjenje visokih tempe-
ratur v industrijskih obratih
uporabljamo predvsem optič-
ne piro metre. Za analize raz-
žarjenih snovi pri omenjenih
visokih temperaturah pa upo-
rabljamo spektrografe in ma-
sne spektrometre. Za to tem-
peraturno območje kemik že
težko najde primerne posode,
ki bi zdržale tako visoko
temperaturo, pa tudi same
kemijske reakcije pri teh
temperaturah potekajo včasih
ka nenavado.

Nad 2000°C ni več tekočin,
torej tudi ni več kemijskih
reakcij med tekočinami. Pri
teh temperaturah imamo
opravka v glavnem le z eno-
stavnimi plinskimi molekula-
mi, ki ponavadi nimajo več
kot dva ali tri atome. Klasi-
čna kemijska pravila o valen-
ci pri teh temperaturah izgine-
jo. Pri 2000°C in več lahko
obstajajo le še najbolj stabil-
ne molekule plinov, kot n. pr.
ogljikov monoksid ali dušik.
Vendar tudi ogljikov monok-
sid pri tej temperaturi ne
zgori več v ogljikov dioksid.
Pri temperaturah nad 4000°C
pa molekule elemen-

tov in običajne kemijske re-
akcije popolnoma izginejo.
Pri teh temperaturah obstoja-
jo samo še atomi in ioni.

Z gospodarskega gledišča je
predvsem važno vprašanje, če
visoke temperature omogoča-
jo tiste kemijske reakcije, ki
so pri nizkih temperaturah
težko izvedljive ali pa sploh
nemogoče. Kemijski tehnolo-
g seveda ne more v naprej na-
povedati, kako bo določena
kemijska reakcija potekala
pri visokih temperaturah. Si-
cer veljajo klasični zakoni ter-
modinamike in kemotergeti-
ke tudi pri visokih tempera-
turah vendar pa so številni
faktorji v ustreznih termodi-
namičnih in kemotergetskih
enabah pri teh visokih tem-
peraturah močno spremenje-
ni. Le nekaj primerov. Neka-
tere kemijske reakcije, ki pri
navadni temperaturi potekajo
zelo počasi potekajo pri vi-
sokih temperaturah pogosto
zelo hitro, če ne že trenutno.
Tudi katalitične in površinske
reakcije postanejo pri visokih
temperaturah manj učinkovi-
te. Največkrat zato, ker po-
spešek s katalizatorji ali za-
draga površine vseh že itak hi-
trete poteka kemijske reak-
cije ne pride tako do veljave.

Lep primer učinkovite
uporabe visokih tempe-
ratur v sodobni kemijski
tehnologiji je pridobiva-
nja dušikovega oksida. Zračni
dušik je kot znano sestavina
številnih umetnih gnojil in
skoraj vseh klasičnih razstre-
liv. Pri proizvodnji večine

razstreliv v drugi svetovni
vojni so uporabljali Haberjev
postopek, kjer se dušik iz
zraka veže z vodikom v amo-
niak. Ta kemijski proces
zahteva katalizator in segre-
vanje pod zelo visokim prit-
skom. Sedaj pa kaže, da se
bo uveljavilo pridobivanje
dušikovega oksida na bolj
preprost način s pomočjo vi-
sokih temperatur.

Kemija visokih temperatur
pa nam nud, če številne dru-
ge praktične možnosti. Ome-
nimo le cenejšo pridobivanje
ozona in možnost neposredne
sinteze dušika in ogljika. Je
pa še ena zanimiva možnost,
za katero se kemijska tehnolo-
gija vse bolj zanima. Pri ogre-
vanju organskih spojin na
visoke temperature se pogosto
pojavi tako imenovani
prosti radikali, kot n. pr. me-
til-radikal, ki se tako hitro
vežejo na druge snovi, da jih
do sedaj še ni uspelo izolira-
ti. Vendar pa zapletene or-
ganske spojine skoraj da ne
spadajo v področje visokih
temperatur, oziroma postav-
ljajo nove tehnološke proble-
me, ker kot vemo pri visokih
temperaturah prehiti razpa-
dajo. Večje možnosti dajejo
v tem pogledu številne anor-
ganske spojine, med katerimi
so še posebno zanimive spo-
jine klora in fluora.

Kemija visokih temperatur
pručuje reakcije med
trdnimi snovmi in plinom.
Trdne snovi preidejo mnogo-
krat neposredno v plinasto
stanje, ne da bi nastal diso-
ciacijski. Večkrat pa postanejo

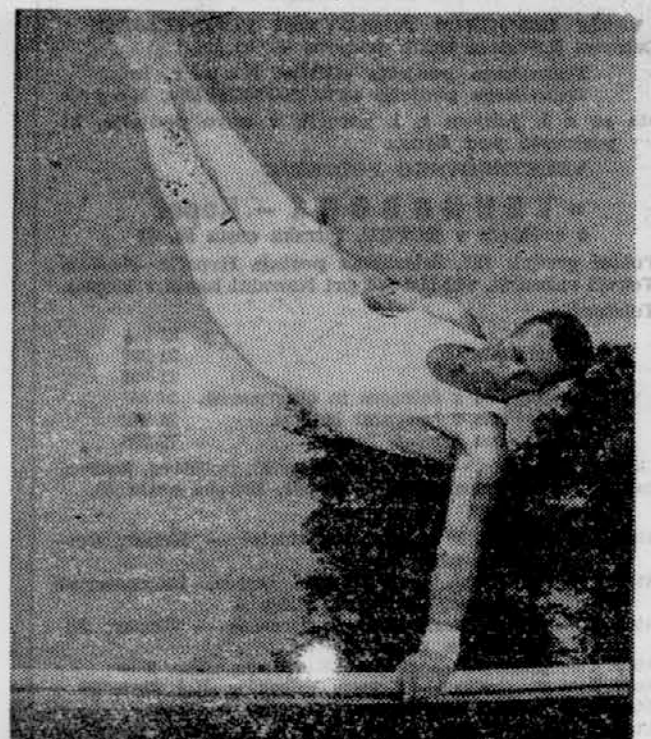
še bolj kompleksne. Tako se
natrijev klorid (po domače
kuhinjska sol), če ga zadost-
no segrejemo, vplini brez vke-
sne tekoče faze. V tako na-
stalem plinu pa so ob navad-
nem natrijevem kloridu tudi
spojine, ki jih pri navadni
temperaturi sploh ne pozna-
mo. Podoben primer imamo
tudi pri grafitu. Če

Zvezna odbojbarska liga

Z nedeljskimi tekmi je bil zaključen spomladanski del zvezne odbojbarske lige za ženske. Na lestvici je prva Crvena zvezda, drugi Partizan, tretji Pošta, četrta Mladost in peta Lokomotiva. Rezultati zadnjega kola: Beograd - Crv. zvezda 3:0 (15:5, 15:5, 15:10); Partizan - Mladost (Zagreb) 3:1 (15:11, 15:4, 8:15, 15:12); Pošta - Mladost (3:2 (3:15, 3:2 (3:15, 15:11, 9:15, 17:15, 15:2); Sindjelić - Ljubljana 3:0 (15:10, 15:5, 15:11, Sarajevo - Lokomotiva (Zagreb) 3:0 (15:13, 15:10, 8:15, 15:11); Novi Sad - Maribor 3:0 (15:11, 15:4, 8:15, 15:12); Zvezda 3:0 (15:11, 15:4, 8:15, 15:12).

Reprezentanca sestavljena

ZAGREB, 1. julija. — Med 50 rokoborci iz Srbije, Slovenije,

Bivši državni prvak Čaklec je eden izmed najboljših zanesljivih članov naše telovadne vrste, ki bo nastopila na svetovnem prvenstvu v Pragi.

MOTORJI ZA SVETOVNO PRVENSTVO NA NIZOZEMSKEM

Premočna konkurenca za Tomos

Essen, (Nizozemska) 1. julija. Ne mednarodnih motorističnih dirkah, ki štejejo za svetovno prvenstvo, je v kategoriji 50 cm zmagal Nemec Degner na Suzukiju s časom 32:56,2. Zmagovavec je vozil s povprečno hitrostjo 112 km na uro. Drugi je bil Hubert (Nizozemska) na Kreidlerju, tretji pa Nemec Anschmidt na enakomerni stroju.

Jugoslovanci Petica in Bernetić, ki sta vozila na Tomosovih motorjih, sta na tej dirki zasedla tretje in četrto mesto.

V generalnem vrstnem

Največja mednarodna kolesarska dirka Tour de France za profesionalce je v polnem razmahu. Včeraj so dirkači prevozili VIII. etapo od Saint Nazaira do La Rochelle (198 km), danes pa bodo prispeli v Bordeaux. V tem mestu se bo ob enem začela tudi največja kolesarska dirka za amaterje — Tour de l'Avenir, ki na njej sodelujejo tudi Jugoslovanci. Na sliki so Francoz Anquetil, Nemec Junker in Italijan Altig ter Španec Otano.

TENISKI TURNIR ZA JAGEV MEMORIAL

Slovenska moška dvojica v finalu

Zagreb, 1. julija. — Na igrišču Jugomontaze se je danes končalo uspešno teniško tekmovanje za Jagev memorial, na katerem je igralo tudi sedem slovenskih igralcev. V finalu dvojic sta se uvrstila Gernovšek in Ferencak, ki sta proti izkušeni reprezentantoma Djukiću (Novi Sad) in Balogu (Subotica) zaigrala odlično in bi bila v nekaj sreča lahko tudi zmaga. Rezultat igre je bil: 6:1, 3:6, 6:4.

4. julija izide prva številka novega tednika Saveza udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata Jugoslavije

„Četvrti jul“

ŠAHOVSKI DVOBOJ SZ - JUGOSLAVIJA

Izpredna obdobja

Sedmi dan mednarodnega šahovskega dvoboja ZSSR - Jugoslavija je bil popolnoma prost, danes je na sporedu te kolo, v ponedeljek šesta, v torku pa bodo odigrali še zadnje prekinjene partije. Reprezentanca ZSSR vodi po četrti kolu s 25:4.

Rezultati - III. kolo: ZSSR - Jugoslavija 6,5:3,5. — Gilgore: Bronstein (starodolnja, 30 remi, Ivkov: Vasyukov (sicilijanka, 26) 0:1, Matanović: Holm (spanka, 35) 0:1, Minic: Gipslis (sicilijanka, 20) remi, Bertok: Tajmanov (kraljeva indijka, 28) remi, Zverikina: Jovanović (spanka, 29) 1:0, Borisenko: Fiseri (damin gambit, 4) 1:0, Tukmanov: Ankerst (sicilijanka, 40) remi, Zaharov: Nemet (sicilijanka, 48) 0:1. IV. kolo - ZSSR - Jugoslavija 5:5. Bronstein: Matanović (kraljeva gambit, 10) remi, Ivkov: Vasyukov (sicilijanka, 26) 0:1, Matanović: Holm (spanka, 35) 0:1, Minic: Gipslis (sicilijanka, 20) remi, Bertok: Tajmanov (kraljeva indijka, 28) remi, Zverikina: Jovanović (spanka, 29) 1:0, Borisenko: Fiseri (damin gambit, 4) 1:0, Tukmanov: Ankerst (sicilijanka, 40) remi, Zaharov: Nemet (sicilijanka, 48) 0:1.

V nadaljevanju prekinjenih partij iz III. in IV. kola je najprej tekmoval Ankerst, ki je osvojil v dveh težkih koncih 1,5 točke. Zvezni kapetan jugoslovanske reprezentance mednarodni mojster Karaklaš poroča v »Politiki« iz Ljube, o neizkakanem uspehu Ankersta:

»V nadaljevanju prekinjenih partij se Tukmanovom je Ankerst pokazal zaustavljen na sprotnikovega prostega kmeti, ki je prodrl do pete linije.

TEKMOVANJE ZA POKAL FLIRJ

Železničar: Kovinar 4:0 (2:0)

Maribor, 1. julija. — V tekmi za jugoslovanski pokal je novi član slovenske konjske lige Železničar brez težav premagal Kovinarja v glavnem radi slabe igre vratarja. K izdatni zmagi Železničarja je največ pripomogel iznajdljiv napad, ki se je ves čas tekme trudil za čimvečji izkupicek. Pred tisoč gledalci je sodil Ljulić iz Maribora.

Dvanajst pravilnih

Beograd: Fejenord 1

Slovar: Sarajevo 1

Velež: Hildesheim 1

Rijeka: Rotweiss 1

Blau-Witt: Pecs 0

Ujpest Dozza: Saprtak 0

Sparta: Pošta 0

Jedinstvo: Kustotija 1

Hajduk: BASK 2

Zarkovo: Naša krila 1

Železničar: Radnički 0

Rusenda: Jedinstvo 1

Je. Tukmanov je bil pripravljen, da žrtvuje vse svoje kmete in spremeni prostega kmeti, kako bi žrtvoval skakalca, da za prostega kmeta, toda Tukmanov ni ni dopustil takega manevra. Mladji reprezentanti je moral zamenjati skakalca, v trnjevski koncilci z ena kmetom kmetov pa je ostal še vedno na šahovnici nevarni f-kmet. V časovni stiski so bile številne poteze odigrane, ki so jih kasneje kontrolirala ostala na šahovnici izredno zanimiva pozicija: Reil (Tukmanov) — Kb7, Td6, f6; Cril (Ankerst) — Kb7, Td6, a5. Takrat pa je Ankerst našel izredni manever: 1. Kgs at, 2.

7. a3, 3. Td3 a2, 4. Td3 Tg4 a4h in rani z večnim šahom, ker sledi po 5. Kf5 Tg2. Prijetno smo bili presenečeni, posebno ker smo se v analizi prepričali, da ima Tukmanov pod kmeti, seveda če igra najbolje. Tokrat pa so bile jugoslovanske analize boljše od sovjetskih.

Velemoster Gilgore pa poroča v »Borbi«: »Ankerstov nadaljevanje je popolnoma presenetilo Tukmanova, mladega sovjetskega mojstra iz Ukrajine, ki je igral nekaj potez netočno. Ankerst je z izredno obrambo rešil pol točke. Poudariti je treba, da Ankerst tudi sicer odlični rezultat — 2,5 točke iz 4 partij.«

PRIJATELJSKI TENISKI DVOBOJ V SISKU

HRVATSKA: SLOVENIJA 5:2

Sisak, 1. julija. V prijateljskem teniskem dvoboju med reprezentancama Hrvatska in Slovenija sta obe ekipi nastopili precej oslabiljeni, ker so nekateri igralci odšli na turnir v Wimbledon od ziora v Italijo. Zmagala je Hrvatska 5:2. Domači so bili boljši in v igri posameznikov, gostje pa v parih.

Rezultati: Rizmanbegović (Hrv.) - Grmovšek (Slov.) 6:3, 6:0; Nemanjik: Ferencak 8:6, 11:9; Krčmar: Ferencak 8:6, 6:1; Bahovec: Sikosek 6:4, 6:2; par: Breskvar - Doleček: Rizmanbegović - Bahovec 6:1, 9:7; Grmovšek: Ferencak: Krčmar - Nemanjik 6:3, 10:8.

DOLENSKA ROKOMETNA LIGA

Ribniški Partizan prvi

Z začetno tekmo Sičina: Grosuplje (37:32) se je minulo nedeljo končala letošnja rokometna sezona na Dolenjskem. Tekmovanje je minilo brez večjih presenečenj, saj je tudi letošnji zasedel prvo mesto Partizan iz Ribnice. Boljšo in zreljšo si predloži predstava Smole (G) 66, Horvat (G) 66, Pugač (D) 61, Srebovec (G) 59, Magdič (K) 59, Baydick (R) 56, Borštnar (S) 59, Zevnik (D) 58, Dremelj (G) 54. Igra sta pokazala se Partizan (Dobrovec) in Partizan (G) (G) 56, vendar so tudi ostale ekipe precej napredovale, tako da je na Dolenjskem zdaj rokomet najzanimivejša športska igra.

NEW YORK — Semkak so prispela nogometna moštva, ki bodo sodelovala v drugi skupini newyorških turnirja, in sicer: Wienerportklub z Dunaja, MTK iz Budimpešte, Panatinalkos iz Aten, Ellsberg s Švedske in Real Oviedo iz Španije.

Kaznovani drsalni sodniki

Mednarodna drsalna unija se je pred kratkim v Portofinu ukvarjala s številnimi protesti in kritikami na račun sodnikov na letošnjem svetovnem prvenstvu. V Pragi je bilo prizadej, so razenili po enoletno zapovedi. Vrh tega so nekaterim nacionalnim zvezam priporočili, da kaznujejo sodnike, ki ne pošiljajo več k mednarodnim na-

POLETNI NOGOMET IN PRIPRAVE ZA KVALIFIKACIJSKE NASTOPE

Slovan: Branik 2:1 (0:0)

Ljubljana, 1. jul. Med pripravkami za kvalifikacijsko tekmovalno za vstop v drugo zvezno ligo, se je enajstotista Slovana popolnoma pomenila. Drugoplasirani moštvo mariborske nogometne podzveze — z Branikom. Zmagali so domačini 2:1 (0:0). Pred pištim številom gledalcev je sodil zvezni sodnik Tavzes. Gole so dosegli za Kranjc v 73. in 75. minuti za Slovana ter Unterreiter v 78. minuti za Branik.

Prvi polčas je bil nezanimiv. Domačini so igrali počasno, gostje pa zelo hitro, vendar so se vsi do

godki odigrali na sredini igrišča. Takoj v začetku se je poškodovale domači vratar Zabjek, ki ga je nadomestil Zvezetić. Tudi v drugem polčasu moštvi nista mogli pokazati nič emembe vrednega. Zanimivo pa je, da so bili vsi trije doseženi golji prav lepi. Prvega je dosegel Kranjc iz prostega strela s kakih 18 m, drugega pa z izredno močnim strelom na Zdravkovičev predložek. Tudi Mariborčani so dosegli svoj častni gol iz prostega strela. Unterreiter je s kakih 20 m zadel zelo natančno in neubranljivo levi zgornji kot

MEĐDRŽAVNI ATLETSKI DVOBOJ

ZDA 72, POLJSKA 34

Med zenskami vodijo Poljakine 35:27

CHICAGO, 1. julija. — Prvi dan mednarodnega atletskega dvoboja reprezentanc ZDA in Poljske je bil končan brez svetovnih rekordov. V moških konkurencah vodijo po 10 disciplinah ZDA z 72:34, v ženski pa Poljska s 35:27. Američani so slavili prvi dan v 10 disciplinah, devet zmag, Poljakine pa v 5 disciplinah tri.

Rezultati moških: 100 m: Hayes 10,4; 50 yrd: 10,4 (oba ZDA); 400 m: 1:19 m — ovrte: Terry 1:16, Jones 1:16 (oba ZDA); 800 m: 2:14, Bugala 1:53 (oba P); 1000 m: Williams 4:57, Sadtler 4:47 (oba ZDA); 1500 m: 12:14, Kluček 11:56 (oba P); 1600 m: 16:00, Beaty 15:15, Weisiger 15:15 (oba ZDA); 2000 m: 21:15, Sztokrycz 21:15 (oba P); 3000 m: 31:15, Zimny 31:15 (oba P); 4000 m: 41:15, Trux 41:15 (oba P); 5000 m: 51:15, Trux 51:15 (oba P); 6000 m: 61:15, Trux 61:15 (oba P); 7000 m: 71:15, Trux 71:15 (oba P); 8000 m: 81:15, Trux 81:15 (oba P); 9000 m: 91:15, Trux 91:15 (oba P); 10000 m: 101:15, Trux 101:15 (oba P); 11000 m: 111:15, Trux 111:15 (oba P); 12000 m: 121:15, Trux 121:15 (oba P); 13000 m: 131:15, Trux 131:15 (oba P); 14000 m: 141:15, Trux 141:15 (oba P); 15000 m: 151:15, Trux 151:15 (oba P); 16000 m: 161:15, Trux 161:15 (oba P); 17000 m: 171:15, Trux 171:15 (oba P); 18000 m: 181:15, Trux 181:15 (oba P); 19000 m: 191:15, Trux 191:15 (oba P); 20000 m: 201:15, Trux 201:15 (oba P); 21000 m: 211:15, Trux 211:15 (oba P); 22000 m: 221:15, Trux 221:15 (oba P); 23000 m: 231:15, Trux 231:15 (oba P); 24000 m: 241:15, Trux 241:15 (oba P); 25000 m: 251:15, Trux 251:15 (oba P); 26000 m: 261:15, Trux 261:15 (oba P); 27000 m: 271:15, Trux 271:15 (oba P); 28000 m: 281:15, Trux 281:15 (oba P); 29000 m: 291:15, Trux 291:15 (oba P); 30000 m: 301:15, Trux 301:15 (oba P); 31000 m: 311:15, Trux 311:15 (oba P); 32000 m: 321:15, Trux 321:15 (oba P); 33000 m: 331:15, Trux 331:15 (oba P); 34000 m: 341:15, Trux 341:15 (oba P); 35000 m: 351:15, Trux 351:15 (oba P); 36000 m: 361:15, Trux 361:15 (oba P); 37000 m: 371:15, Trux 371:15 (oba P); 38000 m: 381:15, Trux 381:15 (oba P); 39000 m: 391:15, Trux 391:15 (oba P); 40000 m: 401:15, Trux 401:15 (oba P); 41000 m: 411:15, Trux 411:15 (oba P); 42000 m: 421:15, Trux 421:15 (oba P); 43000 m: 431:15, Trux 431:15 (oba P); 44000 m: 441:15, Trux 441:15 (oba P); 45000 m: 451:15, Trux 451:15 (oba P); 46000 m: 461:15, Trux 461:15 (oba P); 47000 m: 471:15, Trux 471:15 (oba P); 48000 m: 481:15, Trux 481:15 (oba P); 49000 m: 491:15, Trux 491:15 (oba P); 50000 m: 501:15, Trux 501:15 (oba P); 51000 m: 511:15, Trux 511:15 (oba P); 52000 m: 521:15, Trux 521:15 (oba P); 53000 m: 531:15, Trux 531:15 (oba P); 54000 m: 541:15, Trux 541:15 (oba P); 55000 m: 551:15, Trux 551:15 (oba P); 56000 m: 561:15, Trux 561:15 (oba P); 57000 m: 571:15, Trux 571:15 (oba P); 58000 m: 581:15, Trux 581:15 (oba P); 59000 m: 591:15, Trux 591:15 (oba P); 60000 m: 601:15, Trux 601:15 (oba P); 61000 m: 611:15, Trux 611:15 (oba P); 62000 m: 621:15, Trux 621:15 (oba P); 63000 m: 631:15, Trux 631:15 (oba P); 64000 m: 641:15, Trux 641:15 (oba P); 65000 m: 651:15, Trux 651:15 (oba P); 66000 m: 661:15, Trux 661:15 (oba P); 67000 m: 671:15, Trux 671:15 (oba P); 68000 m: 681:15, Trux 681:15 (oba P); 69000 m: 691:15, Trux 691:15 (oba P); 70000 m: 701:15, Trux 701:15 (oba P); 71000 m: 711:15, Trux 711:15 (oba P); 72000 m: 721:15, Trux 721:15 (oba P); 73000 m: 731:15, Trux 731:15 (oba P); 74000 m: 741:15, Trux 741:15 (oba P); 75000 m: 751:15, Trux 751:15 (oba P); 76000 m: 761:15, Trux 761:15 (oba P); 77000 m: 771:15, Trux 771:15 (oba P); 78000 m: 781:15, Trux 781:15 (oba P); 79000 m: 791:15, Trux 791:15 (oba P); 80000 m: 801:15, Trux 801:15 (oba P); 81000 m: 811:15, Trux 811:15 (oba P); 82000 m: 821:15, Trux 821:15 (oba P); 83000 m: 831:15, Trux 831:15 (oba P); 84000 m: 841:15, Trux 841:15 (oba P); 85000 m: 851:15, Trux 851:15 (oba P); 86000 m: 861:15, Trux 861:15 (oba P); 87000 m: 871:15, Trux 871:15 (oba P); 88000 m: 881:15, Trux 881:15 (oba P); 89000 m: 891:15, Trux 891:15 (oba P); 90000 m: 901:15, Trux 901:15 (oba P); 91000 m: 911:15, Trux 911:15 (oba P); 92000 m: 921:15, Trux 921:15 (oba P); 93000 m: 931:15, Trux 931:15 (oba P); 94000 m: 941:15, Trux 941:15 (oba P); 95000 m: 951:15, Trux 951:15 (oba P); 96000 m: 961:15, Trux 961:15 (oba P); 97000 m: 971:15, Trux 971:15 (oba P); 98000 m: 981:15, Trux 981:15 (oba P); 99000 m: 991:15, Trux 991:15 (oba P); 100000 m: 1001:15, Trux 1001:15 (oba P); 101000 m: 1011:15, Trux 1011:15 (oba P); 102000 m: 1021:15, Trux 1021:15 (oba P); 103000 m: 1031:15, Trux 1031:15 (oba P); 104000 m: 1041:15, Trux 1041:15 (oba P); 105000 m: 1051:15, Trux 1051:15 (oba P); 106000 m: 1061:15, Trux 1061:15 (oba P); 107000 m: 1071:15, Trux 1071:15 (oba P); 108000 m: 1081:15, Trux 1081:15 (oba P); 109000 m: 1091:15, Trux 1091:15 (oba P); 110000 m: 1101:15, Trux 1101:15 (oba P); 111000 m: 1111:15, Trux 1111:15 (oba P); 112000 m: 1121:15, Trux 1121:15 (oba P); 113000 m: 1131:15, Trux 1131:15 (oba P); 114000 m: 1141:15, Trux 1141:15 (oba P); 115000 m: 1151:15, Trux 1151:15 (oba P); 116000 m: 1161:15, Trux 1161:15 (oba P); 117000 m: 1171:15, Trux 1171:15 (oba P); 118000 m: 1181:15, Trux 1181:15 (oba P); 119000 m: 1191:15, Trux 1191:15 (oba P); 120000 m: 1201:15, Trux 1201:15 (oba P); 121000 m: 1211:15, Trux 1211:15 (oba P); 122000 m: 1221:15, Trux 1221:15 (oba P); 123000 m: 1231:15, Trux 1231:15 (oba P); 124000 m: 1241:15, Trux 1241:15 (oba P); 125000 m: 1251:15, Trux 1251:15 (oba P); 126000 m: 1261:15, Trux 1261:15 (oba P); 127000 m: 1271:15, Trux 1271:15 (oba P); 128000 m: 1281:15, Trux 1281:15 (oba P); 129000 m: 1291:15, Trux 1291:15 (oba P); 130000 m: 1301:15, Trux 1301:15 (oba P); 131000 m: 1311:15, Trux 1311:15 (oba P); 132000 m: 1321:15, Trux 1321:15 (oba P); 133000 m: 1331:15, Trux 1331:15 (oba P); 134000 m: 1341:15, Trux 1341:15 (oba P); 135000 m: 1351:15, Trux 1351:15 (oba P); 136000 m: 1361:15, Trux 1361:15 (oba P); 137000 m: 1371:15, Trux 1371:15 (oba P); 138000 m: 1381:15, Trux 1381:15 (oba P); 139000 m: 1391:15, Trux 1391:15 (oba P); 140000 m: 1401:15, Trux 1401:15 (oba P); 141000 m: 1411:15, Trux 1411:15 (oba P); 142000 m: 1421:15, Trux 1421:15 (oba P); 143000 m: 1431:15, Trux 1431:15 (oba P); 144000 m: 1441:15, Trux 1441:15 (oba P); 145000 m: 1451:15, Trux 1451:15 (oba P); 146000 m: 1461:15, Trux 1461:15 (oba P); 147000 m: 1471:15, Trux 1471:15 (oba P); 148000 m: 1481:15, Trux 1481:15 (oba P); 149000 m: 1491:15, Trux 1491:15 (oba P); 150000 m: 1501:15, Trux 1501:15 (oba P); 151000 m: 1511:15, Trux 1511:15 (oba P); 152000 m: 1521:15, Trux 1521:15 (oba P); 153000 m: 1531:15, Trux 1531:15 (oba P); 154000 m: 1541:15, Trux 1541:15 (oba P); 155000 m: 1551:15, Trux 1551:15 (oba P); 156000 m: 1561:15, Trux 1561:15 (oba P); 157000 m: 1571:15, Trux 1571:15 (oba P); 158000 m: 1581:15, Trux 1581:15 (oba P); 159000 m: 1591:15, Trux 1591:15 (oba P); 160000 m: 1601:15, Trux 1601:15 (oba P); 161000 m: 1611:15, Trux 1611:15 (oba P); 162000 m: 1621:15, Trux 1621:15 (oba P); 163000 m: 1631:15, Trux 1631:15 (oba P); 164000 m: 1641:15, Trux 1641:15 (oba P); 165000 m: 1651:15, Trux 1651:15 (oba P); 166000 m: 1661:15, Trux 1661:15 (oba P); 167000 m: 1671:15, Trux 1671:15 (oba P); 168000 m: 1681:15, Trux 1681:15 (oba P); 169000 m: 1691:15, Trux 1691:15 (oba P); 170000 m: 1701:15, Trux 1701:15 (oba P); 171000 m: 1711:15, Trux 1711:15 (oba P); 172000 m: 1721:15, Trux 1721:15 (oba P); 173000 m: 1731:15, Trux 1731:15 (oba P); 174000 m: 1741:15, Trux 1741:15 (oba P); 175000 m: 1751:15, Trux 1751:15 (oba P); 176000 m: 1761:15, Trux 1761:15 (oba P); 177000 m: 1771:15, Trux 1771:15 (oba P); 178000 m: 1781:15, Trux 1781:15 (oba P); 179000 m: 1791:15, Trux 1791:15 (oba P); 180000 m: 1801:15, Trux 1801:15 (oba P); 181000 m: 1811:15, Trux 1811:15 (oba P); 182000 m: 1821:15, Trux 1821:15 (oba P); 183000 m: 1831:15, Trux 1831:15 (oba P); 184000 m: 1841:15, Trux 1841:15 (oba P); 185000 m: 1851:15, Trux 1851:15 (oba P); 186000 m: 1861:15, Trux 1861:15 (oba P); 187000 m: 1871:15, Trux 1871:15 (oba P); 188000 m: 1881:15, Trux 1881:15 (oba P); 189000 m: 1891:15, Trux 1891:15 (oba P); 190000 m: 1901:15, Trux 1901:15 (oba P); 191000 m: 1911:15, Trux 1911:15 (oba P); 192000 m: 1921:15, Trux 1921:15 (oba P); 193000 m: 1931:15, Trux 1931:15 (oba P); 194000 m: 1941:15, Trux 1941:15 (oba P); 195000 m: 1951:15, Trux 1951:15 (oba P); 196000 m: 1961:15, Trux 1961:15 (oba P); 197000 m: 1971:15, Trux 1971:15 (oba P); 198000 m: 1981:15, Trux 1981:15 (oba P); 199000 m: 1991:15, Trux 1991:15 (oba P); 200000 m: 2001:15, Trux 2001:15 (oba P); 201000 m: 2011:15, Trux 2011:15 (oba P); 202000 m: 2021:15, Trux 2021:15 (oba P); 203000 m: 2031:15, Trux 2031:15 (oba P); 204000 m: 2041:15, Trux 2041:15 (oba P); 205000 m: 2051:15, Trux 2051:15 (oba P); 206000 m: 2061:15, Trux 2061:15 (oba P); 207000 m: 2071:15,

PRIMO
GLOBUS

TOKIO — Izbruh ognjenika Tokacidake na otoku Hokaido v severnem delu Japonske je zahteval štiri smrtno žrtve, enajst ljudi pa je došlo do poškodb. Ob padcu izbruhu pred 35 leti je našlo smrt v lavi in pod kamenjem iz tega ognjenika 144 ljudi.

CATANIA — Kamenje in lavo je začel bruhati nov krater na ognjeniku Etna, medtem ko so se prejšnji umirili.

NEW YORK — Komisija združenja ameriških zdravnikov je pregledala in ugotovila ocenila akustično napravo za pomirjanje dojenčkov, ki ba- je kmalu zaspijo in so tudi sicer mirnejši ob lahkem brnenju, za okvaro nižje od srednjega C.

TOKIO — Po novem posopku so pridobili japonski gojitelji bisernih školjk lepe bisere s premerom od dvanajset milimetrov.

BONN — Kadivci in pivci alkoholnih pijač sodijo med najboljše plačevalce davkov v Zvezi republik Nemčiji. Od vsake markke, ki jo izda kadivec za tobak dobi davka- rjena 55, od vsake markke, namenjene alkoholu pa 78 penigov.

EDWARDS — Nad ameriškim letalskim oporiščem Edwards je z matičnega letala vzletel preizkusni pilot Joe Walker, ki je dosegel z raketenim letalom X-15 višino 83,3 km in rekordno hitrost 6.694,4 km na uro.

LONDON — Oxfordska založba Pergamon je napovedala izdajo 1000 tisoč znanstvenih priročnikov. Doslej je izdala 300 naslovov, vsebinske napovedane knjige pa se nanašajo na znanost, tehniko in strojogradnjo. Knjige bodo napisali britanski univerzitetni profesorji ter strokovnjaki iz raznih strokov.

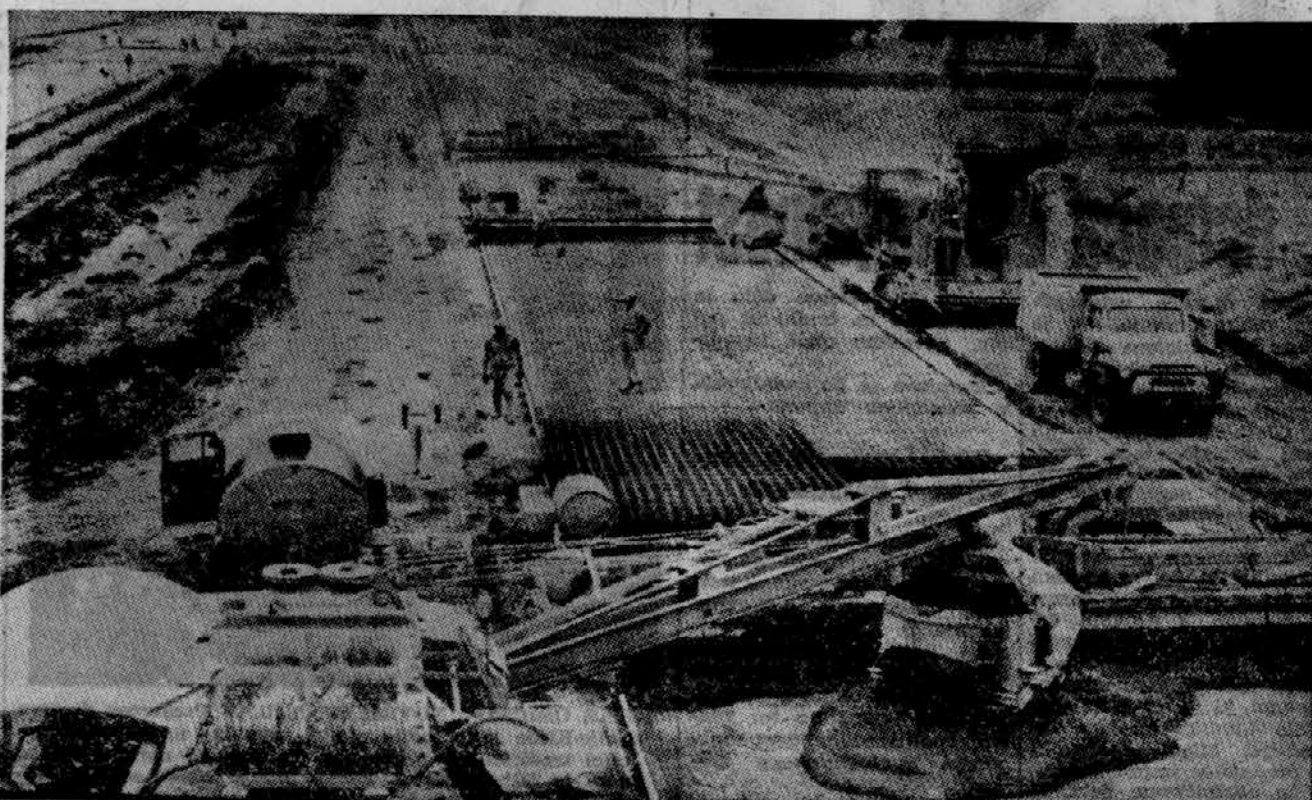
HARKOV — Slušatelji letalskega inštituta v Harkovu so izdelali in tudi že preizkusili »hovercraft«, vodno in kopensko vozilo, ki drsi na zraku blazin 8–12 cm nad površino.

MOSKVA — V glavnem mestu Sovjetske zveze se bo začel 22. julija mednarodni kongres onkologov, ki se ga udeležijo 5000 specialistov iz evropskih, ameriških, afriških in azijskih dežel. Doslej je prijavljenih okoli 900 strokovnih referatov.

NEW YORK — Carinske oblasti so v Salt Lake Cityju zaplenile celotno razstavo kitajske umetnosti. Utemeljitelj zaplenjenih razstavnih predmetov v skupni vrednosti 40.000 dolarjev: s Kitajskega so jih uvozili brez carinskega pregleda.

PARIZ — UNESCO, mednarodna organizacija ZN za vzgojo, znanost in kulturo, je izdala prvi mednarodni pregled glasbenih filmov. Glasbeni vzgoji namenjeni katalog vsebuje v prvem delu opis 105 glasbenih filmov iz 16 dežel, v drugem pa 44 opernih predstav, posnetih v devetih deželah.

NEW YORK — Za izum bolniškega in invalidskega vozila, ki pelje tudi po stopnicah, je razpisalo ameriško ministrstvo za trgovino skupaj s invalidskim združenjem 5.000 dolarjev nagrade. Doslej je bilo že 500 predlogov, ki pa niso praktično vsestransko uporabni.

Po načrtih, ki so jih v grobem pripravili pred šestimi leti, naj bi v ZDA zgradili do leta 1975 skupno 65.000 km modernih avtomobilskih cest, ki bodo povezoval 90 odstotkov mest z več kot 50.000 prebivalci. Dovozi iz naselij bodo dovoljeni le na skrbno izbranih krajih, po novih cestah bo mogoče potovati po vsej deželi med Atlantskim in Tihim oceanom, ne da bi avtomobilist opazil en sam semafor ali prometni znak. Statistike kažejo, da je na avtomobilskih cestah za dve tretjini manj prometnih nesreč kot na ožjih, slabše grajenih prometnih zvezah s približno enakim prometom. Graditev cestnega omrežja bo stala okoli 40 milijard dolarjev. — Težka vozila določajo železne mreže, ki jih širjajo na mešanem polaganju na spodnji cestni ustroj, kjer jih zalivajo z betonom. Stiriindvajset delavcev zgradi s stroji, katerih vozniki prejemajo na vodila po radiu, na ugodnem terenu do 600 m ceste na dan.

Čaj v eskimskem šotoru

Potrpežljivost in velika odpornost sta poglavitni lastnosti lovcev ob polarnem krogu

»Roji komarjev so nas spremljali,« pripovedujejo trije mladi francoski raziskovalci, ki so preživeli nekaj tednov med kanadskimi Eskimi, »ko smo se iz Frobishera, naselja iz ledenih barak v zalivu istega imena na Baffinovih zemljah na kanadskem severu, od koder je le še 200 km do polarnega kroga, odpravili proti Igloolik, otoškemu naselju, ki o njem že ime pove, da tam živijo Eskimi pozimi v igluh, bivališih iz snega in ledenih klad.«

»Eji, kabluna, tujci,« so otroci napovedovali prihod neznancev. Moje so prilile iz šotorov, ženske pa so se zadovoljile s tem, da so na videz neprisrčne, vendar radovedno gledale iz odprtih oken. Jelenji koži, ki nadomeščajo vrata. Sprejem sicer ni bil sovražen, vendar so Eskimi malce porojljivo sprejeli bledoplate tujce. Čez čas je bil pri roki čaj, ki se je iz angleške nacionalne pijače sprevrnil v pravico namilo za Eskime. Sredi šotorja je brlela leščerba — tičji pramen dlake v mrovi masti, naliti v kamnito posodo — ob stenah so visele obleke iz tulenjske kože, ležišča v kotu so pokrivali topli koži karibuja, severnega jelena.

Kako živijo in kaj delajo ljudje v Iglooliku, Finger-

kralku, Kriketardiku in drugih šotorskih naselbinah Eskimov na območju polarnega kroga? Zenske lovijo ribe, moške pa tulenje in mrože. Uporabljajo jadrnice, ponekod naletijo potniki na moške. Z ribami so skušali raziskovalci pokazati, kaj imajo v mislih, toda Eskimi so ob pogledu nanje nejevolno torni čoln in harpuna. Pa kaj, ali je to tako smešno barke pa še ne.

Z jadrnico ne moreš zasledovati kito, so povedali, zato čakajo, da se prikaže iz vode, potem pa pomeriš v pritisne na petelina stare karabine. Dobro je treba zadeti, pa naj bo kit ali tuljen, zakaj če žival takoj ubiješ, ti izginje. Moraš jo raniti, da se ji lahko približaš, potem pa kavlji in vrvi opraviš svoje.

Posebnost je lov na tulje in mrože. Preživi po cele ure pri luknji v ledu, kamor pride žival po zrak, privablja jo skušaš s svojeglavim žvižgom v dveh tonih. To traja po cele ure — sicer pa je potrpežljivost ena poglavitnih značilnosti Eskimov, daljnih prebivalcev severa.

Za tulja je to življenje utrudljivo enolično, vse preveč težaven je boj Eskimov za življenjski obstoj. Malone devet mesecev traja arktična noč, v kateri vleče veter tudi z dve sto kilometri, potem pa pride trimesečno poletje, seveda takšno, da lahko živo srebro na vsem lepem zdrkne do številke deset pod ničlo. Nič čudnega, če se zemlja odtaja le nekaj pedit globoko. Toda Eskimi so se obdržali po zaslugi izredne odpornosti, ki sega včasih prav do meje človeških moči. Primer: če se psi kar na lepem spuntajo in jo mahnejo izpred sanj v 200 ali tudi 300

Otroci in čevlji

Podatke natančnih pregledov 26.326 otrok je stnil dr. Maier v ugotovitve, da je večina otroških čevljev prekratkih in da se noge zaradi tega napadno razvijajo. Nemški industriji otroške obutve je predložil nove mere, in sicer pet velikosti namesto dosedanjih enajst. Po njegovem mnenju bodo takšni čevlji primerni za noge 95 odstotkov otrok šolske starosti.

Elektrika iz atomskih central v britanskih gospodinjstvih

Atomska električna centrala v Berckleyu ob reki Severn je začela oskrbovati britanska gospodinjstva z električno energijo. Ko bo čez pol leta obratoval tudi drugi reaktor, bo centrala dajala dovolj elektrike za 300 tisoč gospodinjstev. Čez nekaj tednov se bo vključila v omrežje tudi atomska centrala v Essexu. Strokovnjaki napovedujejo, da bodo atomske centrale oskrbovale najkasneje leta 1970 s potrebno električno energijo že nad 10 odstotkov britanskega prebivalstva.

Železnica onstran polarnega kroga

Po otvoritveni vožnji so uvedli Norvežani redni promet na podaljšani železniški progi, ki sega zdaj kakih 90 kilometrov severno od arktičnega kroga. Do kraja Bodø so zgradili železnico že leta 1928, med drugo svetovno vojno so jo podaljšali do Mo i Rane, kjer so zdaj največje norveške železarne in jeklarne, po večletni graditvi pa so jo nedavno podaljšali za nadaljnjih 90 km.

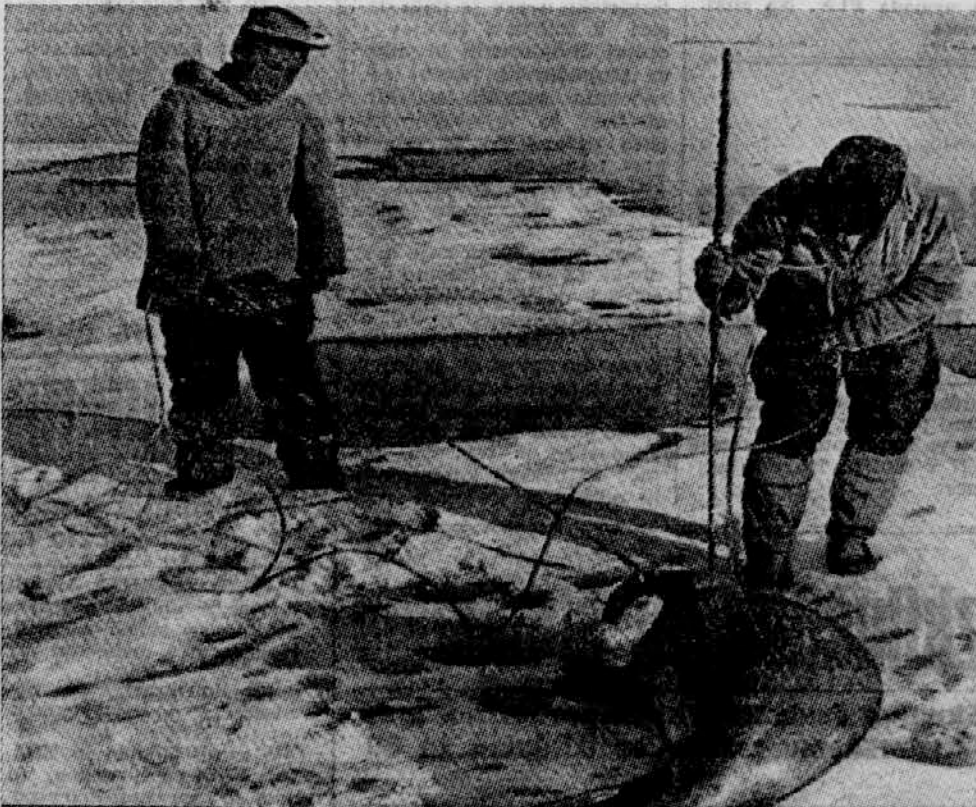
»Dundo Maroje« v esperantu

Na letošnjem svetovnem kongresu esperantistov, ki bo od 4. do 11. avgusta v Koebenhavnu na Danskem, bo prvič uprizarjeno v tem mednarodnem jeziku tudi naša delo, in sicer Marina Držića »Dundo Maroje«. Za kongresne dni pripravljajo razen tega Cocteaujevo enodejanko »Človeški glas«.

Film za učenje tujih jezikov

V Moskvi so posneli film, ki ga označujejo kot »kine-matografski čaj rusčine za tuje študente« v Sovjetski zvezi. Izdelan je tako, da so vsi dvogovori, ki jih vsebuje, tiskani tudi v učni knjigi; v filmskih prizorih nastopa več osebnosti, vsi pa vsebujejo določeno zgodbo.

Zdaj pripravljajo podoben film tudi za ruske študente, ki se bodo tako učili angleščine, kasneje pa bodo posneli še ustrezne francoske, nemške, španske in arabske filmske verzije. Po mnenju poklicnih vzgojiteljev so taki filmi dobri predvsem zato, ker učencem s študentom zelo približajo tujo govorico, hkrati pa je z risbami lahko prikazati tudi način izgovorjave določenih glasov, ki vajajo za jezikovno posebnost. Snovavci nove zamisli se razmišljajo o možnosti za izdelavo podobnih filmov, po katerih bi se srednješolska mladina učila tujih jezikov.

Tulenji, ki ga je zadel harpuna na daljavo 20 m, bo dal užito meso, za njegovo kožo pa hosta lova kupila kuhinjski pribor, naboje ali petrolej, predvsem pa tobak, zakaj med Eskimi kadijo vsi, tudi otroci

ERICH GIMPEL agent št. 176

Billy je izginil. Iščo ga in seveda najdejo v neki pristaniški kavarni. Pozabili je slab sprejem v nemški ambasadi in izjavil, da lahko odpotuje v Nemčijo. Vkreajo ga kot stewarda, pripelje v New York, kjer pride srečno skozi vse kontrole in kot kuharski pomočnik odpluje s Crispsholm, ki pluje pod diplomatsko zastavo. V Lizboni se lakroa in oglaš pri nemškem konzulu, ki ga pošlje v Nemčijo.

BILLY JE ČLOVEK, KI GA POTREBUJEM

Toda kaj naj počnejo z njim? Vtaknejo ga v esesovsko enoto, kjer naj bi se izuril. Ne zna pa niti ene nemške besede in izkaže se, da ne bo nikoli vojak. Pošljejo ga v Haag. Ze dolgo vemo, da je dezertiral in da ga išče FBI. Skrbno smo proučili njegov življenjski opis. Govoril je resnico. Torej smo mu lahko zaupali. V nekaterih pogledih mi je ugajalo samo na pol, toda mudilo se je in nisem mogel izbrati. »Zdaj pa gre zares, Billy,« sem mu rekel. »Odpotovati boš v Berlina.« »Prav gotovo ne,« je odvrnil. »Nočem pustiti Trujs same.« »Trujs? Kdo je Trujs?« »Moja zaročenka.« Dekleta ni bilo v mojem načrtu. Seznanil sem se z njo in jo opazoval. Bila je umetno plavalasa precej prijetna in ob moških so se ji smehale oči. Prav zagotovo je ne bo težko ločiti od Billyja.

»Poskrbite, da se bo deklica začela zanimati za koga drugega,« sem naročil svojim ljudem, sin poskrbite, da bo Billy sedel v prvi vlak.«

Vsa je šlo kot po maslu. Trujs se je obsila na nekoga mladega oficirja SS in osem dni pozneje je bil Billy v Berlinu. V Haag sem se vrnil 20. julija 1944, na dan zarote proti Hitlerju, toda uradno ni nihče ničesar vedel o tem. V spalniki sva potovala skupaj z nekim polkovnikom Werthom. Predstavil sem se mu in oficir se je nakrmžil.

»Civilist,« je zagodrnjal. »To bodo težave na meji.«

»Bi lahko rekli dobro besedo zame, polkovnik?« sem tvegal.

»Bomo videli.«

Na meji so zelo spoštljivo ravnali z menoj, polkovnika pa so v ljudno prosili, naj izstopi in se javi kontroli.

»Pustite vendar polkovnika naj spi,« sem rekel.

Ubogali so me. Moj potni list je bil eden izmed tistih, o kakršnih ne razpravljajo niti 20. julija 1944.

III

46 DNI POD ATLANTIKOM

Moja naloga v Ameriki — operacija »Eli-stere« — je bila zavita v tajnost, vendar ne verjamem, da kdo iz VI. urada ne bi vedel zanj. Le redko mi je kdo kaj rekel, v očen pa sem jim bral usmiljenje in začudenje, da sem sprejel to nalogo.

Zakaj sem jo sprejel? Ze dolgo sem vedel, da je vojna izgubljena, toda s pravo trmoglavostjo razvajega otroka tega nisem hotel verjeti. Moj brat je padel pri Stalinsgradu, oče se je odlikoval v prvi svetovni vojni, prijatelj je izgubil obe nogi, sestrnico je ubila bomba. Prijatelji in znanci so umirali drug za drugim. Menil sem da moram naprej po poti, po kateri so šli vsi pred menoj.

Zavarovali so me pred raznimi zarotami, me obžalovali in se mi posmehovali. Toda jaz sem se odločil: odpotoval bom z U 1230. Postopoma sem ugotovil, kaj vse so hoteli od mene: zvedeti bi morali, ali nameravamo vreči bombo na Berlin, München, Hamburg, Breslau ali Köln; ali bodo vrtili naj-novejše bombe z navadnim razstrelivom ali pa atomsko bombo? Hodil sem na tečaje o jedrski fiziki. Na mojo pobudo so sestavili skico vsega, kar je grozilo Nemčiji; podatke so mi vztrajno ponavljali, tako da je agent 176 lahko v celoti dojel vso grozo. Bil sem že vnaprejšnjumak in moram priznati, da sem se kmalu privadil svoji novi vlozi.

Nekoga dne se je znašla na moji mizi zajetna mapa. Zapisiki, brozjavke, izrezki iz časopisov, porodila. Zadeva Pastorius. Eden izmed najlepših škandalov nemške tajne službe, ena naših najbolj nečestnih zadev v drugi svetovni vojni.

Prebral sem vse, besedo za besedo. Crke in številke so mi plesale pred očmi. Vseeno: hotel sem izvedeti vse, četudi se mi je kar mešalo. In res bi človek imel dovolj vzrokov, da bi se pobelzel.

Operacijo Pastorius so si zamislili in jo tudi pripravili ameriški. Sest ljudi je to plačalo z življenjem. Ko se je tajna služba tega lotila proti svoji volji, sem bil že v njeni soli. Natančno se še spominjam teh protovojnih žrtve. Herbert Haupt, še tako zelo mlad; njegovi zlati zobje so se bleščali, kadar se je zasmeljal, njegove oči so postale žalostne, kadar mu je kdo omenil starše; zajetni John Kerling, ki je kar goval od vneine; Hermann Neubauer, ki je znal odlično zapejevati dekleta. Spominjam se še, kako vesel so bili, ko so se vkrcali v dve podmornici, ki naj bi jih odpeljali v Ameriko. Bilci so založeni z denarjem in razstrelivom, pa tudi z navesti ljudi, ki niso imeli niti pojma o tem delu.

Operacijo je pripravil in tudi skrbel za njeno Kabe. Rajši pa je ostal na suhem, ko so se njegovi moške vkrcali. Morali bi uničiti ameriško proizvodnjo aluminija, in sicer tako, da bi vrgli v zrak vse tovarne, ki so predelovale boksit.

Odpovali so v dveh skupinah po štirje. Skupina Dasch je stopila na ameriška tla na Long Islandu, v bližini New Yorka, skupina Kerling pa neke na Floridi. Razstrelivo je imelo oznake nemških tovarn. Denar, ki so ga imeli ljudje s seboj, je bil večinoma ponarejen. Niso jim dali na pot krepih vsot. Ljudi so obsodili na smrt, pa sem jim bral usmiljenje in začudenje, da sem sprejel to nalogo.

Tobak kot vzrok smrti

Zdravniško društvo v Chicagu je odprlo razstavo »Medicina v vesoljski dobi, na kateri je razen velikih do-

sežkov sodobne medicinske znanosti nazorno prikazana zelo pomembna medicinska polemika, ki se zanjo zanima najširša javnost: tobak kot vzrok smrti.

Raziskovavca, ki sodelujejo v množici drugih pri tem pregledu in prikazu medicinskih dosežkov, sta razložila svoje mnenje: pri različnih kadijih je več možnosti, da bodo dobili srčni napad, ker kajenje povzroča v pljučih spremembe, zaradi katerih ima srce težavnejše delo in ki pospešujejo razvoj srčnih bolezni. Zdravnika, ki sta spremljala zdravstveno sta-

nje 180 tisoč ljudi, sta ugotovila, da umre pri določeni starosti 57 odstotkov več kadivcev kot nekadivcev. Nikotin v tobaknem dimu povzroča začasne spremembe v krvnem pritisku in delovanju srca; popolnoma zdravo srce prenese te spremembe brez posebnih težav, hude posledice pa lahko nastopijo pri ljudeh, katerih koronarne ne delujejo več normalno. Kajenje po vsej verjetnosti prispeva tudi k nastanku raka na pljučih, vendar kažejo vse dosedanje raziskave, da umre za srčnimi boleznimi štirikrat več kadivcev kot za rakom.

TRANSFUZIJA IN PREDSDOKI

»Z verskimi razlogi starši ne morejo preprečiti, da bi njihovi otroci dobili transfuzijo krvi, če se to zdi potrebno zdravnikom, ki zdravijo otroke,« se glasi odločitev vrhovnega sodišča v ameriški državi New Jersey. »Svoboda veroizpovedi ne vključuje tudi pravice, da smejo starši zaradi svojega verskega prepričanja lastne otroke izpostavljati smrti.«

Tako je odločil vrhovni sodnik Schetin o pravdi, ki sta jo sprožila John Perricone in njegova žena, pripadnika verske ločine Jehovceev. Njun triletni de-

ček se je zdravil v bolnišnici v Jersey Cityju zaradi hude srčne bolezni. Zdravniki so ugotovili, da bi bila potrebna transfuzija, roditelja pa sta ugovarjala, češ da je to v nasprotju z njunim verskim prepričanjem, ker biblija prepoveduje »jesti kriv«. Zdravniki so dobili od sodišča ustrezno dovoljenje za transfuzijo. Ker pa je bilo za dečkovo zdravstveno stanje že prepozno, niti transfuzija ni mogla preprečiti smrti. Zakona Perricone sta ušla na tožbo, o kateri je vrhovno sodišče odločilo z gornjo obrazložitvijo.

Za dobro voljo

»Sprejemnik je bil kar v redu, dokler ni na vsem lepem zmanjkalo toka...«

Družinski tizet

Križanka

VODORAVNO: 1. slovenski slikar, ki je padel kot žrtev italijanske fašistov (Hinko), 8. mesto v severni Italiji, kjer so od XVII. do XVIII. stoletja izdelovali znamenite violine, 9. sklop, gnota, gorovje, 10. mednarodna kratica za »Združene narode«, 13. glas, zvok, 13. del parnega stroja, 15. predlog, 18. ime francoskega romanopisca Zolaja, 19. kemična prvina (znak Bu), 21. najhitrejši prelas med Celjsko in ljubljansko kotlinjo (znanca cesta).

NAVPIČNO: 1. avstrijski skladatelj iz obdobja glasbene romantike, velik mojster miniaturne (Franz), 2. okrajšava za angleško nagovorno besedo, 3. Komolov brat, 4. žensko ime, 5. del skleda, 6. negativno naložben delež akoma, 7. vedenje, postopanje, 11. industrijsko mesto v Belgiji, 14. predsednik balkanske republike, 17. romunska gosnara čista, 18. številka, 20. vzniki.

RESITVE PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. termin, 7. Klenz, 8. Marx, 9. oz, 12. ime, 11. Abo, 12. Njovi P (asas), 13. rman, 14. scutor, 18. krinka.

»Tukaj je torej banditski pankrt,« je zakrlical kmet. »Sem kaj do naše hiše ste se že privlekli, par-tizani umazani!« Preden je Marko potegnil pištolo, sta ga kmet in njegov sin zgrabila in ga stisnila k steni. Marko se je okepal, kolikor je mogel. »Ne br-caj, banditi!« je kričal deček, ki je bil približno ena-ke starosti kot Marko. Kmet ga je zgrabil okrog pasu in odnesel iz hiše. Marko je videl Luksa, ki je ležal na pragu ves okrvavljen. »Tako, tiček,« je zakrlical kmet, »zdaj se boš ohladil.«

269. Kmet in njegov sin sta odnesla Marka po kam-nitih stopnicah h kletnim vratom, kjer je stražila partizanska, pa smo vaju ujeli,« se je režala. »Vola ste nam že vzeli, zdaj pa imamo vaju v rokah.« Od-pria je vrata in Marko se je s knasel v mračnem pro-storu. Kmet je z vso silo tičal vrata za njim. Marko se je upiral vanje, toda proti trem je bil prešibak. »Tako, Josef,« je kričala kmetica, »zdaj bodo zakle-njeni. Steci na žandarmerijo!«

270. Marko je začutil ob sebi Majdo. »Marko,« je globoko vzdihnila, »Luksa so ubili. Kaj bo z nama?« Glavno je, da sva spet skupaj,« je šepnil Marko. Ne smejo naju izročiti žandarjem... Počakaj, poslušaj, kaj govorijo...« Pritnila sta ušesa na vrata. »Herbert, strži ta čas s puško pri vratih,« je na-ročal kmet. »Ne odpirajta jim!« Še pred nočjo se vr-nem z žandarji. Pazita tudi na okno, da se ne splazita ven.« — »Ne bosta nama usla,« je zatrjeval domači sin, »ustrelim ju kot mački.«

Začrtana pot

predlog o tej množični organizaciji na jutrišnji predsednik ZAR Naser, Kongres bo potem začel splošno razpravo o novi organizaciji. Vzporedno pa bo zasedal tudi posebni odbor kongresa, ki naj bi uredil in razvil predloge in pobude glede ustanovitve Arabske socialistične unije. V sekretariatu kongresa sodijo, da bo kongres končal delo konec prihodnjega tedna.

Težav ni

kovati, da bi nastale kake težave zdaj, ko jo bo treba podpisati. Sodijo pa, da bodo na konferenci načeli vprašanje ameriških čet v Tajlandu, ki so jih pripeljali, ko je prišlo do razsula Bun Umovih čet, ki so začele množično bežati v Tajland. Ameriški delegat Harriman pa je pred nekaj dnevi izjavil, da odklanja vsako razpravo o tem, ker da bi to pomenilo vmešavanje v notranje zadeve Tajlanda.

Pričakujejo tudi, da bo na konferenci načeli vprašanje tako imenovane »varuške« pakta SEATO nad Laosom. To »varuško« vlogo si je pakt

SEATO prilaščil ne glede na to, da ženevski sporazum o Indokini iz leta 1954 jasno določa, da države, ustanovljene na področju bivše francoske kolonije Indokine, ne smejo pripadati nobenim vojaškim zvezam.

Verjetno pa bodo govorili tudi o združitvi vojaških sil treh dosedanjih političnih grupacij v Laosu.

Kakor pričakujejo, bodo obe vprašanji predložili v proučitev izvedencem. Ko se bodo sporazumeli, naj bi v Zenevo prispeli zunanji ministri držav, sodelujočih na konferenci, da bi podpisali deklaracijo.

Novi državi

počastitev neodvisnosti 16. in 17. avgusta. To so sklenili zaradi vrste velikih problemov, ki so nastali za novi državi, predvsem zaradi gospodarskih težav. Kava in bombaža sta edina proizvoda teh gospodarsko zelo zaostalih dežel, kjer je nomadska živnorenja glavni vir dohodkov gorskega prebivalstva, zaprtega v plemeške skupnosti. Velike količine kave in bombaža so večinoma pod nadzorom Belgijcev in drugih Evropejcev, ki jih je skupaj nekaj manj kot 2000.

DELO

PRVO POSVETOVANJE O PROBLEMIH JUGOSLOVANSKIH OPER

Novo nagrajevanje, kadri, domača ustvarjalnost

LJUBLJANA, 1. julija. Po nemajhnem slovesu, ki so si ga pridobili jugoslovanski operni in baletni umetniki, in po dolgotrajnih problemih, ki tišče naše operno baletne ustanove, je pripravila Skupnost poklicnih gledališč Jugoslavije prvo posvetovanje o problemih jugoslovanskih operno baletnih gledališč. Logično je, da je posvetovanje v okviru ljubljanskega festivala, ki postaja za operno in baletno ustvarjalnost in poudarjalnost to, kar je stereotipno pozorje za dramska gledališča in dramatik.

Na današnjem dopoldanskem delu posvetovanja, ki so se ga udeležili razen predstavnikov jugoslovanskih oper, zvezne skladateljeve in drugih tudi predstojniki republiškega sveta za kulturo Beno Zupancič, predsednik mestnega sveta ing. Marjan Tepina in načelnik oddelka za družbene službe pri OLO Ljubljane Zvonimir Miklavčič, je Ivo Vuljavič, direktor zagrebške opere, v referatu o iskanju novih oblik v delitvi osebnih dohodkov v opernih gledališčih nakazoval, kako si zagrebška opera razširja razsežnost občinstva in dohodka, ter opisal, kako si ta umetniška ustanova prizadeva za uveljavljanje novih načel v nagrajevanju, ki postavljajo gledališke umetnike v enakopraven položaj. Določila niso pasvalna za vse, marveč so

posebej za soliste in ansamble kot tudi za svedbe in vezane umetnike. Drugi poročevalci, direktor ljubljanske opere Demetrije Zebre, je med problemih najbolj poudaril kadrovskega, in sicer v opernih orkestrih. Nobena jugoslovanska opera nima samostojnega orkestra, takega, da bi njegovi člani igrali samo v njem. Med vzroki je navedel premajšno stimulacijo za zelo naporno delo. Ko je govoril o težavah baletnih plesalcev, je opozoril, da poklicnih baletnikov ni na seznamu poklicnih baletnikov. Zdelo se je, da je tudi pri pomenu kulture vloge opernih gledališč. V referatu direktorja beogradske opere Branka Pivčevića je predvsem troje problemov: položaj baletnih plesalcev, kadri za orkestre in odnos do domače operne in baletne ustvarjalnosti. Predpisani trideset oziroma petindevetdeset letni delovni staž baletnih plesalcev ni po nobeni plati v skladu z medicinskimi analizami. Glede upo-

števjanja domače ustvarjalnosti referat navaja, da je zadovoljivo oziroma dobro. Razprava po referatih je bila poglobljena in široko osvetljena. Glasbene akademije jih precej izločajo, toda nemo rastejo novi orkestri, ki vsi bolje nagrajujejo ob manjšem zahtevnem delu kot pa operni orkestri. Zato se porajajo problemi v opernih orkestrih, ki so nezasedeni oziroma morajo delo časovno usklajati z drugimi orkestri, ker so člani angažirani na več krajih, nastajajo pa tudi družbenomoralni problemi, ki je nanje že opozorila ljudska mladina Jugoslavije. Mladji glasbeniki se predajajo improvizirano, mu in obrtničkemu delu, ki je dobro nagrajeno, in ne dokončajo solanja. Tako si ne morejo obetati, da bi umetniško ali vsaj zgolj strokovno napredovali. Njim samim ne gre toliko za zmeritvijo kot obci praktični, ki na delo razdeljuje vse mogoče mikrofone z zvemiki dražjih kovin, za ansamble južno sodelje in podobne ter za festivalne raznih letnih časov, medtem ko se ne ni zgodilo, da bi dobili velik operni ali filharmonični umetnik vsaj leseno piščalko, kot je dejal udeleženec iz Sarajeva.

Nadalje je razprava natančneje opredelila odnos opernih gledališč do domače ustvarjalnosti. Edino pohvalno — tako je izzvenilo — je v Ljubljani. S tem v zvezi pa je operno ustvarjanje sploh oziroma nagrajevanje komponistov, ki dobijo za

»20 let nove Jugoslavije« v Potsdamu

Berlin, 1. julija. (Tanjug) V Potsdamu so večeraj odprli razstavo »20 let nove Jugoslavije«, na kateri 200 eksponatov prikazuje porajanje nove Jugoslavije v letih narodnosvobodilnega boja, boj naših narodov proti okupatorju in povojno izgradnjo ter razvoj političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

Pred tem je bila razstava tudi v vzhodnem Berlinu, kjer si jo je ogledalo nad 5000 obiskovalcev.

STAR OBICAJ V NOVOEM OKOLJU. — Prosvetno društvo Savlje-Kleče je priredilo večeraj popoldne na kopališču na jezeru tradicionalno štev. »Je. Ta koroški narodni običaj izvira iz Ziljske doline. Fantje jahajo mimo sodišča, pritrjena na smreki, in ga skušajo z možnimi udarci razbiti. Zmaga tisti, ki jase najhitreje in najmočnejše udarja po sodku. Dekleta in tantje v narodnih nošah zaplešejo potem še stare koroške plesce. Foto: Busić

Novi časopis Zveze borcev »4. julija«

Beograd, 1. julija. (Tanjug). Pod predsedstvom Aleksandra Rankovića je bila večeraj seja predsedstva zveznega odbora Zveze borcev narodnosvobodilne vojne Jugoslavije. Na seji so sprejeli sklep o ustanovitvi časopisa »4. julija«, ki bo izhajal tedenski časopis »4. julija«. List bo začel izhajati 4. julija letos namesto dosedanjih dveh listov »Crvene zvezde« in »Invalidskega lista«. Na seji so obravnavali tudi smernice v nadaljnji aktivnosti združenja. Razpravljali so še o planu mednarodnih stikov v tem letu; v njem so zajete zveze s Svetovno federacijo bivših borcev, z Mednarodno federacijo udeležencev operniških gibanj, z Mednarodnimi komisijami za bdelna laboratorija ter biclarni zveze z nacionalnimi združenji borcev in z Mednarodno konfederacijo bivših vojnih ujetnikov.

Novi mandat za sestavo brazilske vlade

Brazilijski predsednik Goulart je povelil mandat za sestavo nove vlade predsedniku federalnega senata Auro Mouru de Anradeu. Kot je znano, je brazilijski parlament pred dnevi od odklonil investituro ministru zunanjih zadev Dantasa, katerega je predsednik Goulart določil za mandatar nove vlade.

REFERENDUM V ALŽIRIJI. Alžirsko neodvisnost je izvajala armada FLN. Na sliki: enote alžirske narodnosvobodilne armade, v ospredju ženska enota.

POLOŽAJ V KONGU

Zaostritev politične krize

Na sam dan neodvisnosti je prišlo do hudega spora med premijerom Adulo in voditeljem MNC Gbhenijem — Bomboko na poti v New York

LEOPOLDVILLE, 1. julija. (Tanjug). Ob tretji obletnici kongoske neodvisnosti sta danes v Leopoldvillu ostro nastopila dva najvišja funkcionarja vlade, premier Adulo in podpredsednik Gbheni. Premier Adulo je v govoru na zborovanju na stadionu Baudouin izjavil, da vlada slovesno razglašča, da ne sprejema katanske secesije in da je pripravljena uporabiti vsa sredstva, da napravi tej secesiji konec.

Podpredsednik vlade in predsednik lumumbističnega gibanja MNC Gbheni pa je na tiskovni konferenci na sedežu gibanja obtožil premiera Adulo, da se pod tujimi vplivi odkrito bori zoper nacionaliste. »Po radu sem prej slišal, da sem odstavljen s položaja notranjega ministra in imenovan za podpredsednika vlade, ne da bi se posvetovali z menoj,« je rekel Gbheni.

Gbheni je povedal, da so v interesu nacionalne pomiritve in prihodnosti Konga zahtevali od Kasa-vubija in Adule, da je treba izpustiti vse politične zapornike, predvsem pa bivšega podpredsednika vlade Antonia Gizenko.

Tako se je politična kriza v zvezi z reorganizacijo vlade, ki se je bila de-

jansko začela že z Gizenkovo aretacijo, ponovno zaostila. V Leopoldvillu se boje, da utegnejo ta politična nesoglasja, za katerimi tiči po mnenju tujih kajšnih krogov močan tuj vpliv, pripeljal Leopoldville v podoben položaj, kakor na secesionistično Katango.

Kongoski premier Adulo tudi danes ni predstavil svoje nove vlade, čeprav so uradno objavili, da bodo vlado prenosovali do 1. julija.

Dobro poučeni krogi v Leopoldvillu pravijo, da bo sta nocoj odstopala v New York zunanji ministri Bomboko in minister Kamitatu kot člana delegacije, ki naj po prekinitvi pogajanj s Combjem obrazloži v OZN položaj v Kongu. Pridrži, ki se jima bo tudi še kongoske diplomatske misije v

Londonu Thomas Kana. Z istim letalom potuje nocoj v New York tudi šef misije OZN v Kongu Robert Gardiner.

Izključitev 86 študentov

Skupino študentov, ki so protestirali proti diktatorskemu režimu so izključili za 30 mesecev

LIZBONA, 1. julija. (AFP). S sklepom portugalskega ministra za prosveto so izključili iz univerze skupino študentov, ki je konec maja z gladovno stavko protestirala proti diktatorskemu režimu. Izključenim študentom so odvzeli pravico do nadaljnjega šolanja za prihodnjih 30 mesecev.

Študentje, ki so jih večeraj izključili iz univerze, 86 po številu, so začeli glavni stavko 25. maja v prostoru študentskega združenja na ljubonski univerzi. Pridrži, ki se stavi več tisoč študentov v Lizboni, Coimbra in drugih mestih, ki so organizirano bojkotirali predavanja. Naslednje dne pa je policija vdrila v prostore študentskega združenja in jih aretirala, z njimi vred pa še 1300 študentov, ki so bili tedaj v prostoru univerze.

Portugalski študentje že več mesecev organizirajo akcije in proteste proti sklepu režima, da prepove delo študentov, ki so jih večeraj izključili iz univerze, 86 po številu, so začeli glavni stavko 25. maja v prostoru študentskega združenja na ljubonski univerzi. Pridrži, ki se stavi več tisoč študentov v Lizboni, Coimbra in drugih mestih, ki so organizirano bojkotirali predavanja. Naslednje dne pa je policija vdrila v prostore študentskega združenja in jih aretirala, z njimi vred pa še 1300 študentov, ki so bili tedaj v prostoru univerze.

Gostovanje ansambla Doma JNA

Beograd, 1. julija. (Tanjug). Zabavni ansambl Doma Jugoslovanske ljudske armade iz Beograda bo priredil za graditelje avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti« 13 koncertov po naseljih delovnih brigad. Koncerti bodo trajali od 2. do 8. julija; na njih bodo sodelovali tudi vokalni solisti.

SOVJETSKI KREDITI NEZADOSTNO RAZVITIM

Moskva, 1. jul. (Tanjug). Sovjetska zveza je dala do 8 milijard rubljev v obliki dolgoročnih kreditov za gospodarski razvoj »zadostno razvitih azijskih, afriških in latinskoameriških držav. To je izjavil prvi namestnik predsednika državnega komiteja za zunanje ekonomske stike Arhipov.

Sovjetska zveza daje kredite za 12 let z obrestno mero 2,5 odstotka na leto. Arhipov je poudaril, da Sovjetska zveza pri tem ne postavlja nobenih pogojev, ampak da ta pomoč sloni na načelih medsebojne koristi.

Sovjetska zveza daje gospodarsko in tehnično pomoč 23 bivšim kolonialnim in odvisnim deželah Azi-

je, Afrike in Latinske Amerike. Le-te odplačujejo kredite praviloma v nacionalni valuti, z dobavljanjem svojega blaga Sovjetski zvezi, kot bombaža, naravnega kavčuka, volne, kož, kave in južnega sadja. Arhipov je pripomnil, da te dobave prispevajo tako h kritju so-vjetskih potreb kot tudi k izpolnjevanju sovjetskih gospodarskih načrtov.

KENNEDY NA OBISKU V MEHIKI

Ciudad Mexico, 1. julija. (AFP). Ob zaključku dvodnevne obiske ameriškega predsednika Kennedyja v Mehiki so sinoči objavili skupno sporočilo o njegovih razgovorih z mehiškim predsednikom Lopezom.

Sporočilo pravi, da sta predsednika dosegla soglasje o vrsti vprašanj, ki se ne tičejo samo Mehike in ZDA, ampak tudi vse celine, in da sta se sporazumela o vzpostavitvi »mnogega obdobja prijateljstva med obema sosednjima državama«.

Predsednika potrjujejo svojo trdno odločenost, da bosta spoštovala načelo nevmešavanja, »hodila da gre za države na celini ali izven ameriške celine, kot tudi, da bosta spoštovala pravico vseh narodov do samoodlobe. ZDA in Mehika v celoti priznavata pravico vseh suverenih narodov, da sami določajo svojo politiko brez pritiska od zunaj«.

Kar zadeva gospodarska vprašanja, poudarja sporočilo potrebo po večjih prizadevanjih v vseh mednarodnih organizacijah za razvoj trgovine, pri čemer je treba posebno pozornost posvetiti odpravljanju diskriminacije in omejitve za izvoz surovin iz Latinske Amerike.

Nad 100 milijonov preveč plačanih osebnih dohodkov

Tito vo Ulice, 1. jul. (Tanjug). Po dosedanjih pri-pombah komisije za razdelitev čistega dohodka bodo morale gospodarske organizacije na področju Titovega Ulice vrniti nad 100 milijonov, ki so jih razdelile ob razdelitvi osebnih dohodkov. Na prvem mestu je v seznamu komisije kolek-

Trojno praznovanje v Žirovnici

Žirovnica, 1. julija. Več-eraj so začeli v Žirovnici trojno praznovanje; spominjajo se 20-letnice ustanovitve Gorenjskega oddela, 20-letnice požiga mostu v Mostah pri Žirovnici in streljanje talcev ter 10-letnice obratovanja elektrarne Moste. Praznovanje so pričeli z zborovanjem preživelih borcev Gorenjskega oddela. Po promenalnem koncertu godbe na pihala je bila sinoči v Žirovnici slav-

Mednarodna konferenca za javni pouk

Beograd, 1. julija. (Tanjug). Tričlanska delegacija sekretariata Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo je odpravila v Zenevo na mednarodno konferenco za javni pouk. Na konferenci, ki bo trajala od 2. do 13. julija, bodo razpravljali o načrtovanju v prosvoti in dopolnilnem študiju učiteljev in osnovnih šolah. V Zenevi bodo poročali udeleženci tudi o spremembah v šolstvu, ki so nastale v letošnjem šolskem letu.

ZAKLJUČNO SPOROČILO

Predsednika Lopez in Kennedy potrdila načelo nevmešavanja

Ciudad Mexico, 1. julija. (AFP). Ob zaključku dvodnevne obiske ameriškega predsednika Kennedyja v Mehiki so sinoči objavili skupno sporočilo o njegovih razgovorih z mehiškim predsednikom Lopezom.

Sporočilo pravi, da sta predsednika dosegla soglasje o vrsti vprašanj, ki se ne tičejo samo Mehike in ZDA, ampak tudi vse celine, in da sta se sporazumela o vzpostavitvi »mnogega obdobja prijateljstva med obema sosednjima državama«.

Predsednika potrjujejo svojo trdno odločenost, da bosta spoštovala načelo nevmešavanja, »hodila da gre za države na celini ali izven ameriške celine, kot tudi, da bosta spoštovala pravico vseh narodov do samoodlobe. ZDA in Mehika v celoti priznavata pravico vseh suverenih narodov, da sami določajo svojo politiko brez pritiska od zunaj«.

Kar zadeva gospodarska vprašanja, poudarja sporočilo potrebo po večjih prizadevanjih v vseh mednarodnih organizacijah za razvoj trgovine, pri čemer je treba posebno pozornost posvetiti odpravljanju diskriminacije in omejitve za izvoz surovin iz Latinske Amerike.

Obsojeni bančni uslužbenci

Herceg Novi, 1. jul. (Tanjug). Večera so obsodili obtožene uslužbence podružnice Narodne banke v Hercegu Novem in članе raznih zunanjih komisij, ki so pred okrožnim sodiščem v Titogradu odgovarjali za krajo, pomevne in neodgovorno opravljanje služ-

OSTRA KAZEN ZA PONEVERBE IN PODKUPNINE

Zagreb, 1. jul. (Tanjug). Večera je bila izrečena sodba nad štirimi bivšimi voditelji zagrebških predstavništev založniških podjetij »Progres« in »Forum« iz Novoga Sada, ki so z raznimi poneverbami, krajam družbenega premoženja in zlorabo službene dolžnosti škodovali skupnosti za kakih 18 milijonov. Sodišče je hkrati obsodilo tudi devet bivših šefov propagande nekaterih gospodarskih podjetij, ki so od štirih glavnih obtožencev neupravičeno prejeli podkupnine v obliki nagrade in provizije za posle, naročene v teh dveh podjetjih.

Glavni obtoženec MLADEN GACESA je bil obsojen na šest let strogega zaporja in zaplombo premoženja, Ante Perić, bivši direktor poslovalnice »Progres«, na 8 let strogega zaporja in denarno kazen 200 tisoč din, Ivica Jurisic, bivši direktor poslovalnice »Progres«, na 10 let strogega zaporja in zaplombo premoženja, bivši uslužbenec »Progres«, na 10 let strogega zaporja in zaplombo premoženja, na 6 mesecev zaporja.

Devet šefov propagande je sodišče obsodilo na zaporno kazen od 6 mesecev do 5 let. Stirje glavni obtoženci morajo vrniti podjetjem »Progres« in »Forum« 8 milijonov 900 tisoč din, sefi podjetij pa so obsojeni, da solidarno vrnejo vso podkupnino.

Obsojeni bančni uslužbenci

Herceg Novi, 1. jul. (Tanjug). Večera so obsodili obtožene uslužbence podružnice Narodne banke v Hercegu Novem in članе raznih zunanjih komisij, ki so pred okrožnim sodiščem v Titogradu odgovarjali za krajo, pomevne in neodgovorno opravljanje služ-

ZALETET SE JE V KAZIPOT

LJUBLJANA, 1. julija. Več-eraj je bil v kazipotu v Dolane zapeljan na Bledjeve ceste v Menšu na levo stran ceste in vozil še 13 metrov po robu ceste do kazipota, v katerem se je zaletel. Hudo se je poškodoval, na mopedu pa je škoda majhna.

TRAKTORIST JO JE PODRL

CELJE, 1. julija. Večera popoldne je v vasi Arčlin traktorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

VINJEN MOTORIST V MOPEDISTO

CELJE, 1. julija. Sinoči je vozil motorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

IZGRAL SE JE Z BOMBO

LJUBLJANA, 1. julija. Več-eraj popoldne je v vasi Arčlin traktorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

Železniška nesreča pri Kninu

Knin, 1. julija. V soboto zvečer je prišlo na železnici Knin do nesreče, zaradi katere je bil promet na progi Knin-Split prekinjen 12 ur. Iz kompozicije tovornega vlaka je iztiril vagon, medtem pa je po sosednjem tiru pripeljala lokomotiva in se zaletela v ta vagon. Zaradi močnega udara se je iztirilo še sedem vagonov. Žrtev ni bilo, materialna škoda pa je velika.

Železniška nesreča pri Kninu

Knin, 1. julija. V soboto zvečer je prišlo na železnici Knin do nesreče, zaradi katere je bil promet na progi Knin-Split prekinjen 12 ur. Iz kompozicije tovornega vlaka je iztiril vagon, medtem pa je po sosednjem tiru pripeljala lokomotiva in se zaletela v ta vagon. Zaradi močnega udara se je iztirilo še sedem vagonov. Žrtev ni bilo, materialna škoda pa je velika.

Obsojeni bančni uslužbenci

Herceg Novi, 1. jul. (Tanjug). Večera so obsodili obtožene uslužbence podružnice Narodne banke v Hercegu Novem in članе raznih zunanjih komisij, ki so pred okrožnim sodiščem v Titogradu odgovarjali za krajo, pomevne in neodgovorno opravljanje služ-

ZALETET SE JE V KAZIPOT

LJUBLJANA, 1. julija. Več-eraj je bil v kazipotu v Dolane zapeljan na Bledjeve ceste v Menšu na levo stran ceste in vozil še 13 metrov po robu ceste do kazipota, v katerem se je zaletel. Hudo se je poškodoval, na mopedu pa je škoda majhna.

TRAKTORIST JO JE PODRL

CELJE, 1. julija. Večera popoldne je v vasi Arčlin traktorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

VINJEN MOTORIST V MOPEDISTO

CELJE, 1. julija. Sinoči je vozil motorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

IZGRAL SE JE Z BOMBO

LJUBLJANA, 1. julija. Več-eraj popoldne je v vasi Arčlin traktorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

Obsojeni bančni uslužbenci

Herceg Novi, 1. jul. (Tanjug). Večera so obsodili obtožene uslužbence podružnice Narodne banke v Hercegu Novem in članе raznih zunanjih komisij, ki so pred okrožnim sodiščem v Titogradu odgovarjali za krajo, pomevne in neodgovorno opravljanje služ-

PARTIZANSKO SLAVJE V VIŠNJI GORI

Višnja gora, 1. julija. Danes je bilo v Višnji gori tik pred Dnevom borca veliko partizansko slavlje. Dopoldan se je zbralo okrog 3000 ljudi na trgu, kjer so izročili krajevnim organizacijam ZB in ZVVI prapore. Po kratkem kulturnem programu je krenila povorka do mestne hiše, kjer so odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. Ob spomeniku je imel slavnostni govor tovariš Ivo Krevs. Po odkritju spomenika po položili vence, delegati zveze borcev pa je ponesla vence tudi na grobove padlih borcev. Nato je bilo pred šolo tovariško srečanje partizanskih borcev Višnje gore in okolice. P. G.

Konferenca voditeljev afriških osvobodilnih gibanj

Kairo, 1. julija. (MEN) V Kairu bo ta mesec konferenca voditeljev afriških osvobodilnih gibanj. Na konferenci bodo proučili poziv političnega odbora casablanskih držav političnim strankam v Afriki, naj ustanovijo skupno fronto vseh nacionalnih sil, ki se borijo proti vsakršni obliki imperializma.

Železniška nesreča pri Kninu

Knin, 1. julija. V soboto zvečer je prišlo na železnici Knin do nesreče, zaradi katere je bil promet na progi Knin-Split prekinjen 12 ur. Iz kompozicije tovornega vlaka je iztiril vagon, medtem pa je po sosednjem tiru pripeljala lokomotiva in se zaletela v ta vagon. Zaradi močnega udara se je iztirilo še sedem vagonov. Žrtev ni bilo, materialna škoda pa je velika.

Obsojeni bančni uslužbenci

Herceg Novi, 1. jul. (Tanjug). Večera so obsodili obtožene uslužbence podružnice Narodne banke v Hercegu Novem in članе raznih zunanjih komisij, ki so pred okrožnim sodiščem v Titogradu odgovarjali za krajo, pomevne in neodgovorno opravljanje služ-

ZALETET SE JE V KAZIPOT

LJUBLJANA, 1. julija. Več-eraj je bil v kazipotu v Dolane zapeljan na Bledjeve ceste v Menšu na levo stran ceste in vozil še 13 metrov po robu ceste do kazipota, v katerem se je zaletel. Hudo se je poškodoval, na mopedu pa je škoda majhna.

TRAKTORIST JO JE PODRL

CELJE, 1. julija. Večera popoldne je v vasi Arčlin traktorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

VINJEN MOTORIST V MOPEDISTO

CELJE, 1. julija. Sinoči je vozil motorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

IZGRAL SE JE Z BOMBO

LJUBLJANA, 1. julija. Več-eraj popoldne je v vasi Arčlin traktorist Anton Friskovec po celjski cesti iz Velenja v svojo hišo, Zupančevu je hudo poškodoval.

Obsojeni bančni us